

TOUKOKUU 2016

2

TEEMA
REFORMAATIO

CRUX

KIRKON AKATEEMISET AKTIIVIT

TAKAISIN MONITYYLISEEN JUMALANPALVELUS- MUSIIKKIIN

- Messun absoluutio-ale
- Terveisiä Pennsylvaniasta

VERKOSSA
Vapaa-ajan matkavakuutus

Taas niityt
vihannoivat
ja laiho laaksossa.
Puut metsän
huminoivat
taas lehtiverhossa.
Se meille muistuttaapi
hyvyyttä, Jumala,
ihmeitäs julistaapi
se vuosivuodelta.

Vk.571:2

Reformaation suuri lahja

EERO ANNALA
KANTTORI-URKURILIITON
PUHEENJOHTAJA
eero.annala@evl.fi

Voi miten rakastan urkukoraaleja, eritoten barokinajan klassisten mestareiden koraaleja. Sävellykset pohjaavat virsimelodioihin, ja säveltäjät ovat aikanaan ankarasti pohtineet, minkälaisen affektin, eli laimeasti sanottuna tunnelman sävellykseensä haluavat. Kivijalkana tältä aikakaudelta on Johann Sebastian Bach. Joku on laskenut, että jos nyt ammattimainen puhtaaksikirjoittaja

kirjoittaisi kaiken ulos, mitä Ukko-Bach sävelsi, kahdeksan tunnin päiviä ruoka- ja kaffipausseineen kertyisi noin kolmekymmentäkaksi vuotta! Reformaation suuri lahja meille kanttoreille ovat protestanttiset koraalit.

Ammattiyhdistysmielessä moni asia on ollut kuluvana keväänä mylerryksessä. Kirkkoyönantaja ja kirkon työtä tekevien edustajat ovat jo useaan kertaan istuneet maan hallituksen kilpailukykyketin äärellä. Valmista pitäisi olla, kun luet tätä lehdestämme. Neuvottelupöydässä on ollut mm. paikallinen sopiminen, työajan pidentäminen 24 tunnilla, palkat, lomarahat, loma-aika, työaika ja sairauspäiväasiat. Lisäksi on neuvoteltu ns. kriisilausekkeesta; minkälaisilla kriteereillä ja kuka voi tehdä päätöksen siitä, että seurakunta on taloudellisesti kriisissä. Itse ajattelen, että tämän kaltainen päätös tulee tehdä keskustasolla. Neuvottelut ovat edenneet kuluvana keväänä aika

nihkeästi. Moni neuvoteltava asia on myös kirkollemme ja sen neuvottelutoiminnalle uusi.

Kanttoreiden kelpoisuusehtojen tarkastelu ja niistä päättäminen on siirtynyt vuoden alusta piispainkokouksesta kirkkohallitukseen. Siirtymäajaksi nykyiset kelpoisuusehdot on hyväksytty, mutta kirkkohallitus haluaa tarkastaa ja ikään kuin päivittää kaikkien virkojen kelpoisuusehtoja. Pappien kelpoisuusehdot ovat edelleen tuomiokapituleissa. Tässä on AKilla tärkeä rooli olla hereillä.

Kirkon musiikissa on myös vipinää. Odotan suurella innolla ensi vuotta. Kirkon musiikkijuhlat ovat ensi vuoden toukokuussa Helsingissä teemalla Sana soi Stadissa. Juhlien päätoimikunta on tilannut kaksitoista uutta sävellystä tai sovitusta juhlien päämessuun Senaattorilla. Laulakaa Herralle uusi laulu. Useat tilaussävellykset ovat jo tulleet painosta. Messussa saarnaa piispa Irja Askola, messun yhteydessä on myös pappisvihkimys.

Ensi syyskuussa SKUL järjestää opintomatkan Göteborgiin Pohjoismaiseen kirkkomusiikkisymposiumiin. Symposiumin päätösmessuun olemme tilanneet uuden päätösmusiikin Harri Kerkolta. Edustuskuoromme on Kamari-kuoro Gloria johtajanaan professori Timo Nuoranne ja edustusurkurimme on Helsingin Kallion kirkon urkuri Olli Pyylampi. Eli uutta musiikkia pukkaa siioniimme.

Toivotan kaikille virkistävää ja rentouttavaa kesää! ✕

Neuvottelupöydässä on ollut paikallinen sopiminen, työajan pidentäminen 24 tunnilla, palkat, lomarahat, loma-aika, työaika ja sairauspäiväasiat.

Eikö samassa messussa voisi olla eri musiikkigenrejä sulassa sovussa niin kuin oli reformaation syntysijoillakin?

- Juhani Holma

LUE!

Me olemme muukalaisia kaikki

54

TEEMA

REFORMAATION MERKKIVUOSI ON SEURAKUNTIEN VUOSI	26
TAKAISIN MONITYYLISEEN JUMALANPALVELUSMUSIIKKIIN Nyt tarvitaan "musiikkityyliä välistä ekumeniaa"	30
MARTTI LUTHER JA MUSIIKKI Mitä Luther ajatteli musiikista	34
PROTESTANTTIEN MARSELJEESI?	38
VIRSIKIRJA - MITEN ME OJENNAMME SEN HEILLE?	40

ARTIKKELI

TERVEISIÄ PENNSYLVANIASTA Gettysburgin luterilainen seminaari kasvattaa kirkon tulevia johtajia	42
RIPPIKOULU-UUDISTUS ETENEE	45
MESSUN ABSOLUUTIO-ALE enemmän puoskaroi kuin parantaa	46
JUMALANPALVELUKSEN KESKEISET ASIAT Professorit Gordon Lathrop ja Gail Ramshaw vierailevat Suomessa	50

30

KIRJOITUSSARJAT

Ajankohtaista edunvalvonnassa: Kirkon viranhaltijoiden työtaisteluoikeus	6
Pakolaisuus ja maahanmuuttajat	54

VAKIOT

Pääkirjoitus	3
Päätoimittajalta	12
Kuusanmäki	13
Puheenjohtajalta	16
Akipedia	17
Opiskelijavinkki	21
Eläkeläisen mietteitä	52

AJANKOHTAISTA

Muutoksia palkanmaksupäiviin	13
Haussa Pappisliiton apurahaa	14
Kesän kanttoritapaaminen	15
Pappisliiton opintomatkat 2017	15

46

Anna palautetta
lehestä ja voita
huippusuositu
Brooklyn
Pelago -Polkupyörä
s. 23

JULKAISIJA
Kirkon akateemiset AKI ry.
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA Merja Laaksamo
Puh. (09) 4270 1506
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIIHTEERI Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515,
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA
Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Kaisa-Leena Harjunmaa-Hannikainen, kanttori
Päivi Helén, kappalainen
Heikki Järvinen, yliopistopappi
Heikki Leppä, kappalainen
Panu Pihkala, tutkija
Anna Pulli, kanttori
Pekka Soranummi, kanttori

OSOITTEENMUUTOKSET
Tuija Kukkonen
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

TOTEUTUS JA ULKOASU
Otavamedia OMA
Maistraatinportti 1, 00015 Otavamedia

ILMOITUSHINNAT

Koko 2/1 s.	380 mm x 255 mm 1 790,- euroa
1/1 s.	190 mm x 255 mm 1 020,- euroa
1/2 s.	155 mm x 114 mm 73 mm x 228 mm 560,- euroa
1/4 s.	101 mm x 118 mm 330,- euroa
1/8 s.	101 mm x 55 mm 200,- euroa
takisivu	190 mm x 230 mm 1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPAikka
Forssaprint

**Hengellisen työn
viranhaltijalla
ei ole
tosiasiallista
mahdollisuutta
työtaisteluihin.**

KIRKON VIRANHALTIJOIDEN TYÖTAISTELUOIKEUS

JUSSI JUNNI
AKIn toiminnanjohtaja

Viime syyskuun suurmielenosoitus työmarkkinoiden sopimusvapauksien kaventamista vastaan paljasti myös AKIn jäsenistön jakautuneisuuden. Jotkut toivoivat, että liitto olisi ryhtynyt voimakkaampiin työtaistelutoimiin; toisten mielestä jo mielen ilmaiseminen omien työehtojen puolesta oli kuvottavaa. Asenneilmapiiriä luonnehtiva monipuolisuus loistaa kuitenkin poissaolollaan, kun tarkastellaan kirkon viranhaltijoiden tosiasiallisia mahdollisuuksia työtaisteluihin.

Virka- ja työehtosopimuksilla ostetaan molemmipuolista työrauhaa ja luottamusta.

Työnantajat saavat luottaa siihen, että työntekijät hoitavat työtehtävänsä, ja työntekijät voivat luottaa työnantajien hoitavan palvelusuhteen ehdot, tärkeimpänä palkanmaksun ja riittävän levon turvaamisen. Sopimuksettomassa tilassa ei periaatteessa ole takuita sen suhteen, etteikö jompikumpi osapuoli voisi ryhtyä vastustamaan toisen osapuolen toimintaa.

Viime kädessä yhteiskunnallisessa toiminnassa on kyse vallan jakautumisesta. Demokraattisesti järjestäytyneessä kansalaisyhteisössä vapauksia ja siten myös valtaa on jaettu mahdollisimman laajalti verrattuna sellaisiin järjestelmiin, joissa valta mieluusti keskitetään mahdollisimman pienen joukon käsiin. Virka- ja työehtosopimusjärjestelmissä kyse on siitä,

että työntekijät voivat itse sopia omista työehdoistaan tasavertaisina osapuolina, eikä siitä, että he saavat vain syödä isäntänsä pöydältä putoilevia palasia. Sopimukseen pääseminen voi erimielisyyksien johdosta kuitenkin olla vaikeaa ja sen tähden länsimaissa demokratioissa on katsottu tarpeelliseksi turvata sekä työntekijöiden että työnantajien oikeus työtaisteluun sopimusneuvottelujen vauhdittamiseksi.

Kirkossa on lakkoiltu vain vähän

Kirkon työntekijät eivät juuri ole lakkoilleet. Seurakunnat eivät ole järjestäneet työsulkua, ja lakkojakin on ollut vain yksi, 1980-luvulla, kun SAK järjesti omia jäseniään koskevan eri sektoreiden yhteislakon. Maaliskuun 13.–15. päivinä vuonna 1986 järjestetty lakko johti SAK:laisten työntekijöiden palkankorotuksiin myös kirkon sektorilla.

SAK:lainen KTV ja TVK:n viranhaltijayhdistys TVK-V jättivät lakokovaroituksen myös vuonna 1987, minkä johdosta he saivat vastaavankaltaiset sopimuskorotukset kuin akavalaiset omalla sopimuksellaan.

Työmarkkinailmapiiri 1980-luvulla tuntui yleensäkin, mutta myös kirkon sektorilla, olevan epävaaka. Pappisliiton Jäsenlehdessä käsiteltiin työtaistelukykyä vuosina 1981–1987 vuosittain useammassa numerossa. Erityisesti silloinen puheenjohtaja ja Jäsenlehden päätoimittaja **Tapani Vuorela** tarttui useissa pääkirjoituksissa siihen, miten Pappisliiton tulisi suhtautua työtaisteluihin. Vuonna 1984 Pappisliitto laati mietinnön, jossa työtaisteluihin suhtauduttiin varauksellisesti – työtaisteluiden sijaan kirkon sektorille pitäisi saada virkariitalautakunta, johon umpikujaan ajautuneet neuvottelut voitaisiin viedä jatkokäsittelyyn. Silloinen Kirkon sopimusvaltuuskunnan

johtaja, kirkkoneuvos **Jouni Veinio** tyrmäsi tämän Pappisliiton valtuuskunnan kokoukselle antamassaan tervehdyspuheessa ja totesi, että työtaistelut ovat perustavanlaatuinen osa neuvottelujärjestelmää ja että virkariitalautakunnan kaltainen asiantuntijaelin lähinnä vain pitkitäisi sopuratkaisujen löytämistä.

Kun muut pääsopijaosapuolet olivat järjestämässä työtaistelua kirkon sektorille vuonna 1981, Pappisliitto katsoi, etteivät akavalaiset viranhaltijat voi jäädä lakon ulkopuolelle, joten Akavan kirkon jaosto päätti vetäytyä neuvotteluista ja pyysi Akavan hallitusta antamaan tarvittaessa lakkovaroituksen. Huoli työtaistelusta sai Kirkon sopimusvaltuuskunnan myöntämään ensin kahdeksannen ja sitten yhdeksannen vuosittaisen lisävapaapäivän seurakuntapapeille, joilla muutoin oli vain yksi viikkovapaapäivä.

Jäseniä työtaistelut eivät kiinnosta

Tämän kevään jäsenkyselyssä tiedusteltiin jäsenten kantaa työtaistelutoimenpiteisiin työehtojen puo-

lustamiseksi. Oheisista graafeista (s. 11) ilmenee, että akilaisten suhtautuminen työtaistelutoimenpiteisiin on varsin kielteinen. Tässä suhteessa ei juurikaan ole tapahtunut muutosta vuodesta 1986, jolloin Pappisliiton jäsenistä 62 % katsoi, ettei lakkoon tulisi ryhtyä, vaikka neuvotteluissa ei menestyttäisikään.

Osittain tämän lakkoihin liittyvän epäluulon johdosta, osittain Pappisliiton pitkäaikaisen vapaaajan lisäämiseen liittyvien tavoitteiden vuoksi Akavan kirkon jaosto neuvotteli vuonna 1987 seurakuntapapista koskevan vastikevapaa-sopimuksen, johon sisältyneen seitsemän vuosittaisen vapaapäivän vastikkeena Akava sitoutui pidättäytymään seurakuntapappien osalta kaikista työtaistelu- ja muista painostustoimenpiteistä samoin kuin työtaistelutoimenpiteiden tukemisesta ja sellaisella uhkaamisesta.

Tämä sitoumus työtaisteluista pidättäytymiseen poistui seurakuntapapiston vapaa-aikasopimuksesta vuonna 1997, jolloin myös seurakuntapapit vihdoinkin siirtyivät vii-

sipäiväiseen työviikkoon. Vaikka tuosta työtaistelukiellon poistumisesta on jo lähes 20 vuotta, myytti papiston lakko-oikeuden ”myymisestä” elää vieläkin jäsenien keskuudessa vahvana.

Kaksi kastia – viranhaltijat ja työntekijät

Kirkon palvelussuhteiset kuten muutkin julkisen sektorin palkkalistoilla olevat jaetaan kahteen ryhmään – virkasuhteisiin ja työsuhteisiin. Virkasuhde syntyy hallintoelimen yksipuolisella päätöksellä (viranhoidomääräyksellä), kun taas työsuhde on kahden sopijaosapuolen välinen sopimussuhde. Virkaehdot ja työehdot ovat vuosien saatossa tulleet yhä lähemmäksi toisiaan, mikä virkasuhteisille on merkinnyt esimerkiksi aiempaa huomattavasti heikompaa irtisanomissuojaa.

Eroja virka- ja työsuhteen välillä edelleen on, esimerkiksi työnjohdollisesti viranhaltijan vastuu on suurempi ja toisaalta hän on myös suuremmassa määrin ylemmän viranomaisen hallintovalan alainen.

Kääntöpuolena on aikaisemmin ollut työsuhdetta vakaampi asema, mutta kuten todettua, viranhaltijan asemaan perustuva suoja on jatkuvasti heikentynyt. Suuri ero virka- ja työsuhteisten välillä on työtaisteluoikeudessa – jälleen työsuhteisten eduksi.

Viranhaltijaa rajoitetaan työsuhteista enemmän

Uutta ei monellekaan liene se, että viranhaltijan työtaisteluoikeus on työsuhteisen työntekijän vastaavaa oikeutta heikompi. Tämä tuli erinomaisesti ilmi syyskuun 18. päivänä järjestetyssä mielenosoituksessa: kyseessä oli poliittinen lakko, johon työsuhteisilla on aina mahdollisuus; viranhaltijalle työaikana poissaolo olisi ollut laitton työtaistelutoimenpide.

Virkasuhteisten osalta ainoat voimassa olevaan palvelussuhteeseen kohdistuvat sallitut työtaistelutoimenpiteet ovat työsulku ja lakko – näistä edellinen on työnantajan ja jälkimmäinen viranhaltijayhdistyksen toteuttama. Sekä kirkon, kuntien että valtion virkaehtosopimus-

lait määrittelevät työsulun ja lakon kapeasti: sallittua on ainoastaan kaikkien virkatehtävien keskeyttäminen; sen sijaan osittaiset lakot, hirstelulakot yms. ovat kiellettyjä. Viranhaltijan lakko saa kohdistua ainoastaan sopimuksenvaraisiin asioihin; koska syyskuun 18. päivän mielenosoitus liittyi maan hallituksen lakihankkeeseen, kyse ei ollut sopimuksenvaraisesta asiasta, eikä viranhaltijalla ollut siksi oikeutta ryhtyä työnseisaukseen.

Muista työtaistelutoimenpiteistä sallittuja ovat hakukielto ja saarto. Hakukiellolla tarkoitetaan viranhaltijayhdistyksen kieltoa hakea avoinna olevaa virkaa, saarrolla puolestaan kieltoa suorittaa avoimeen virkaan kuuluvia tehtäviä.

Hengellisen työn viranhaltijoiden onneton asema

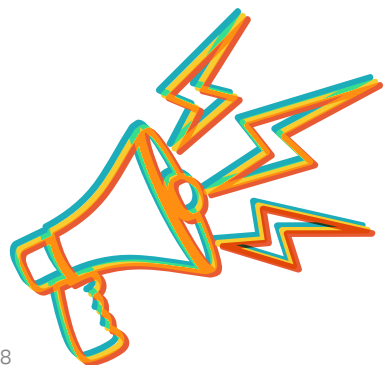
Kaikille viranhaltijasektoreille yhteistä on se, että lakon aikana on velvollisuus tehdä suojelutyötä. Suojelutyöllä tarkoitetaan sellaisia työtehtäviä, jotka ovat välttämättömiä kansalaisten hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäise-

miseksi taikka työtaistelussa vaarantuvan omaisuuden suojelemiseksi. Tyypillistä suojelutyötä tehdään esimerkiksi sairaaloissa ja muissa yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisissä laitoksissa.

Kirkon viranhaltijoille on säädetty suojelutyövelvoitteen lisäksi todellinen erikoisuus: heidän tulee suorittaa vuoden 1964 kirkkolain 4–13 luvuissa määritellyt heidän virkaansa kuuluvat tehtävät *myös työtaistelun aikana*. Näitä ovat jumalanpalvelus, kaste, kristillinen kasvatus ja opetus, rippikoulu, konfirmaatio ja kinkerit, kirkon yhteyteen ottaminen, ehtoollinen, avioliittoon vihkiminen, hautaan siunaaminen, yksityinen sielunhoito ja rippi, kirkkokuri sekä diakoniatyö. Kirkkohallituksen vuoden 1973 tekemän esityksen mukaan tämän ulkopuolelle jäisivät erilaiset hallinnolliset tehtävät sekä kirkkoherranviraston toiminta. Virkasuhdelain valmisteluaineiston mukaan työsulun ja lakon aikana tulisi hengellisen työn viranhaltijoiden hoitaa peräti noin 80 % työtehtävistään!

YLEISLAKOT OVAT MUUTTANEET YHTEISKUNTAA

Suurimmilla työtaisteluilla on saatu aikaan merkittäviä yhteiskunnallisia muutoksia.

Vuoden 1905 suurlakko

Suomen suauriruhtinaskunnassa ja koko Venäjällä loka-marraskuussa 1905 järjestetty yleislakko johti keisarin yksinvalta perustuslaillisen monarkian ja lakeja säätävän *duuman* perustamiseen Venäjälle. Suomessa toteutettiin valtiopäivä uudistus ja naiset saivat ensimmäisenä maailmassa äänioikeuden.

1905

Vuoden 1917 yleislakko

Yleislakko kesti kuusi päivää marraskuussa 1917. Sen aikana Suomen eduskunta päätti siirtää hallitusvallan itselleen. Lakon jälkeen eduskunta toteutti keskeisiä uudistuksia – kahdeksan tunnin työpäivän ja demokraattiset kunnallisvaalit.

1917

Vuoden 1956 yleislakko

Hintasäännöstelyn päättymisen seurauksena elintarvikkeiden ja vuokrien hinnat olivat nousseet useita prosentteja parissa kuukaudessa. Vastaavan tulotason nousun lisäksi lakon seurauksena kehitettiin työriitojen sovittelujärjestelmä, joka pääpiirteissään on voimassa edelleenkin.

1956

”Teoreettista ja luonnotonta”

Miten tällaiseen tosiasiallista työtaisteluoikeutta rajoittavaan säännöksen oikein on päädytty? Alkuperäinen kirkkohallituksen vuoden 1972 virkaehtotoimikunnan esittämä lakkorajaus, koska ainoastaan kahta asiaa – yhtäältä pap-pien osalta sairaiden luona käyntiä sekä yksityistä sielunhoitoa ja rippä, toisaalta seurakunnan osalta sitä, että jumalanpalvelukset la-kosta huolimatta vietetään. Kirkkohallitus katsoi kuitenkin papin viran niin erityiseksi, että papin olisi myös lakon aikana suoritettava hengellinen julistus- ja palvelutehtävänsä, sillä aineellisten palkkaetujen vaatiminen lakkoilemalla olisi papin tapauksessa ”vallan luonnotonta”. Kirkkohallitus pohti myös, olisiko papin lakko-oikeus syytä kieltää kokonaan, mutta yhdenvertaisuussyistä – tai pitäisikö sanoa perisuomalaisen kateusar-gumentin pohjalta – se katsoi vääräksi, että papit hyötyisivät mahdollisen yleisen virkamieslakon saavutuksista ilman, että joutuisivat kantamaan lakon riskejä.

Kirkkohallituksen ratkaisu pap-pien osalta oli siis se, että lakkoilla saa ja palkkaa ei silloin makseta, mutta hengelliset tehtävät pitää silti hoitaa – eli noin 80 % viran tehtävistä palkatta. Muihin viranhaltijoihin tätä rajoitusta ei kat-sottu tarpeelliseksi ulottaa. Vuoden 1974 kirkolliskokouksen palkkava-liokunta oli kuitenkin toista mieltä ja päätti esittää sellaista kirkon vir-kaehtosopimuslakia, jossa hengel-listen tehtävien hoitaminen työ-taistelun aikana koskisi kaikkia viranhaltijoita. Eduskuntakäsitte-lyssä tätä vastaan esitettiin vasta-lauseita, mutta lakiesitystä ei silti katsottu aiheelliseksi muuttaa, sillä ”kirkko ei voi sallia työnteki-jöidensä kieltäytyvän suorittamasta kirkon perustehtäviä”.

Ilmeisesti siis kirkkohallituksen ja kirkolliskokouksen mielestä kir-kon viranhaltijat tekevät niin eri-tyistä työtä niin hyväntahtoisella työnantajalla, että tosiasiallista työtaistelumahdollisuutta ei tar-vita. Tämä ilmenee jo kirkkohalli-tuksen virkaehtotoimikunnan mie-tinnöstä, jonka mukaan ”voidaan pitää ilmeisenä, että työtaistelutoi-menpiteiden käyttäminen – – tus-kin käytännössä tulee kysymyk-seen”. Hyväntahtoisuutta Kirkon työmarkkinalaitoksen suunnalta sopiikin odottaa, sillä huonossa ta-loudellisessa tilanteessa olisi käte-vää, jos seurakunta määrättäisiin työsulkuun, jolloin viranhaltijat hoitaisivat kuitenkin kaikki hen-gelliset tehtävät ja vieläpä ilman palkkaa. Käytännössä voitaneen todeta, että hengellisen työn viran-haltijalla tosiasiallista mahdolli-suutta työtaisteluihin ei ole.

Perustuslaki turvaa työtaisteluvapauden

Mitä pitäisi ajatella edellä kuva-tusta tosiasiallisten työtaistelu-mahdollisuuksien puuttumisesta, esimerkiksi perusoikeuksien näkö-kulmasta? Ensiksikin työtaistelu-oikeus on yksi osa ammatillista jär-jestäytymisvapautta, joka on taattu perustuslain 13 §:ssä. Tarkemmin asia on ilmaistu Euroopan sosiaa-lisessa peruskirjassa, johon Suomi on valtiona sitoutunut. Suomen kansainvälisestä oikeudesta mää-rittyvä velvollisuus on taata työ-markkinoille kollektiivinen neuvot-telujärjestelmä ja tunnustaa sekä työntekijöiden että työnantajien oi-keus ryhtyä eturistiriitatilanteissa työtaistelutoimiin.

Suomi on valtiona sitoutunut myös Kansainvälisen työjärjestön (International Labour Organiza-tion, ILO) taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koske-vaan sopimukseen (ns. TSS-sopi-

mus). TSS-sopimukseen sitoutu-neen valtion tulee taata jokaiselle oikeus liittyä ammattiyhdistyk-seen ja ammattiyhdistyksille vapaa toimintaoikeus samoissa rajoissa, mitä on säädetty muille kansa-laisyhteiskunnan toimijoille. Erik-seen mainitaan vielä lakko-oikeus, edellyttäen, että sitä käytetään asi-anomaisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

Onko työtaistelu eettisesti kyseenalaista?

Ajoittain kuulee sanottavan, että työtaisteluun ryhtyminen on mo-raalitonta tai vähintäänkin eet-tisesti arveluttavaa – paitsi että omien etujen puolustaminen olisi itsekästä, lakkoilu myös aiheuttaisi ongelmia kansantaloudelle. Täl-laista moralisointia on kuitenkin edellä kuvattujen perusoikeuksien ja valtiosopimusten valossa vaikea oikeuttaa. Onhan se perusoikeuk-siin turvautumisen kritiikkinä rin-nastettavissa siihen, että jotakuta soimataan uskonnonvapauden tai sananvapauden käyttämisestä.

Suomi on 2000-luvulla saanut Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta useampia huomautuk-sia viranhaltijoiden rajoitetuista mahdollisuuksista työtaistelutoi-menpiteisiin. Näistä yksikään ei sellaisenaan ole koskenut kirkon viranhaltijoiden erityisrajauksia. Voi vain kuvitella, millaista sapis-kaa EU-taholta saataisiin edellä kuvattua ruotujärjestelmää koh-taan.

Muutoksesta lisää voimaa

Voitaneen siis todeta, että suh-teessa muiden sektoreiden neuvot-telujärjestelmiin kirkon hengelli-sen työn viranhaltijoiden asema on suhteellisen hampaaton. Niin kauan kuin kaikki sujuu hyvässä yhteistyössä, ongelmaa ei ole. Mutta tilanteessa, jossa on ajau-

duttu erimielisyyksiin, voimasuh-teet ovat lähes täysimääräisesti kirkkoyönantajan puolella. Sehän taas johtaa siihen, että neuvotte-lua ei voida käydä avoimesti, koska työnantaja voi käytännössä sanoa aina viimeisen sanan.

Jos virkamiesjärjestelmä tulisi kirkkoon nyt, edellä kuvatut lakko-oikeuden rajoitukset tuskin enää menisivät eduskunnassa lävitse. Nykyinen perustuslakimme sekä EU-sopimukset velvoittavat takaa-maan perusoikeudet kaikille, eikä niitä saa rajoittaa enempää kuin on täysin välttämätöntä.

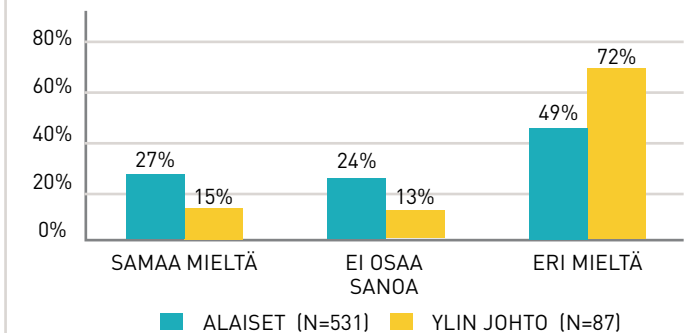
Vaikka hengellisen työn viran-haltijoiden lakko-oikeutta ei kos-kaan tulisi käyttämäänkaan, parantaisi sen tosiasiallinen ole-massaolo neuvotteluasetelmaa. Tämä siis sen lisäksi, että nykyinen tilanne on räikeästi perusoikeuk-sien vastainen. Julkisen sektorin vi-ranhaltijoiden työtaisteluoikeutta tulisi toki tarkastella yleensäkin, mutta kirkon viranhaltijoita kos-keva erityinen työtaistelurajaus tu-lisi hoitaa omana erilliskysymykse-nään tätä ennen.

Asian vireille saaminen edellyttäisi aktiivisuutta ja tahtoa kirkol-liskokousedustajilta, jotka voisivat tehdä aloitteen kirkon virkaehto-sopimuslain 12.3 § muuttamisesta. Prosessi voisi käynnistyä myös, jos joku innokas kansanedustaja lähtisi asiaa ajamaan. Toivoa voi laskea myös Kirkkohallituksen ja Kirkon työmarkkinalaitoksen suuntaan: Tänä keväänä kirkollis-kokoukselle on esitetty kirkon vir-kasuhteisten kanneoikeuden laa-jentamista myös ammattiliittoihin järjestäytymättömiin viranhaltijoi-hin. Muutoksia perustellaan sillä, että nykytila on perusoikeuksien vastainen – ehkä tämä periaate on Kirkkohallituksen mielestä sovel-lettavissa myös viranhaltijoita kos-keviin työtaisteluihin. ✕

Mitä akilaiset ajattelevat työtaisteluista?

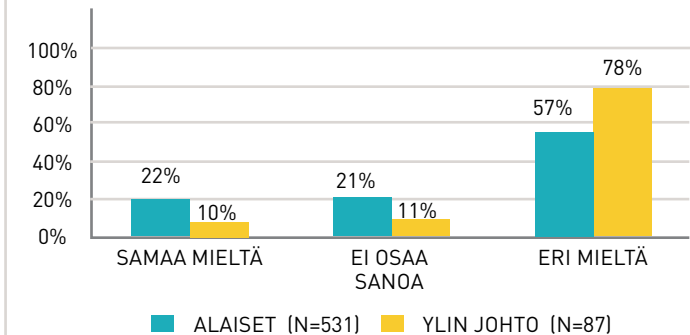
AKIn tämänkeväisessä jäsenkyselyssä kysyttiin akilaisten mielipiteitä työtaistelutoimenpiteiden tarpeellisuuden suhteen. Kaiken kaikkiaan akilaiset suhtautuvat työtaistelutoimenpiteisiin kielteisesti, mutta erityisen korostuneesti tämä asennoituminen näkyy ylimpään johtoon kuuluvien kirkkoherrojen keskuudessa.

TOIVON ETTÄ AKI RYHTYY TARVITTAESSA TYÖTAISTELUUN TYÖEHTOJEN PUOLESTA

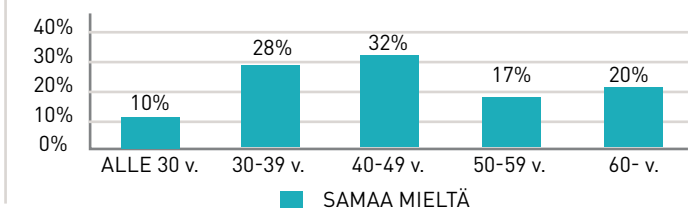
Mielenkiintoisena piirteenä huomattakoon, että akilaisten asennoituminen kollektiiviseen edunvalvontaan on individuaalista – vielä vähemmän kuin jäsenemme kannattavat työtaistelutoimenpiteitä, he ovat valmiita osallistumaan niihin itse.

OLEN ITSE VALMIS OSALLISTUMAAN MAHDOLLISIIN TYÖTAISTELUTOIMENPITEISIIN

Ikäryhmittäisiä eroja jäsenistössämme näyttää olevan. Muita myönteisempiä työtaistelutoimenpiteille olivat 40–49-vuotiaat, jossain määrin myös 30–39-vuotiaat.

TOIVON ETTÄ AKI RYHTYY TARVITTAESSA TYÖTAISTELUUN TYÖEHTOJEN PUOLESTA, SAMAA MIELTÄ OLEVAT VASTAAJAT

Reformaation merkkivuosi ja musiikki

MERJA LAAKSAMO
PÄÄTOIMITTAJA

Reformaation merkkivuoden valmistelut etenevät kirkossa ja seurakunnissa. Merkkivuoden yhtenä tavoitteena on yhdistää ihmiset, ideat ja materiaalit. Sakastista löytyy virikkeitä ja ideoita vuoden viettoon. Merkkivuoden projektisihteeri Timo-Matti Haapiainen esittelee artikkelissaan reformaation juhluvuoden organisaatiota ja kertoo, millaista materiaalia vuoden toteutukseen jo löytyy ja mitä on vielä tulossa.

Materiaaleja on muun muassa kouluja ja jumalanpalveluselämää varten. Itse kukin seurakunta voi tuottaa materiaalia myös toisten iloksi.

Tässä lehdessä perehdymme reformaation teemaan erityisesti musiikin näkökulmasta. Reformaation näkyvintä antia jumalanpalveluselämässä on ollut virsilaulu, jota Luther ja Suomessa erityisesti Agricola edistivät. Virsien avulla on keskeisiä asioita kristinuskosta opittu, muistettu ja siirretty eteenpäin.

Millaista mahtoi olla jumalanpalveluselämä ja sen musiikki Lutherin aikaan? Millainen musiikki soi Wittenbergissä, Lutherin kotikirkossa ja mitä opittavaa meillä tämän päivän ihmisillä olisi reformaation musiikkikäytännöistä? Miten tänä päivänä hoidamme virsikasvatusta ja välitämme virsiperintöä nuorisollemme?

Kirkkomusiikin emeritusprofessori Reijo Pajamo tarkastelee artikkelissaan, mitä Luther ajatteli

musiikista ja millaisena hän näki musiikin sisällön ja tehtävän. Hän kirjoittaa, miten Luther käytti musiikkia julistustyössään ja mikä merkitys Lutherin ajatuksilla on ollut myöhemmälle kirkkomusiikille.

Reformaatioajan liturgista musiikkia tutkinut teologian tohtori Juhani Holma tarkastelee Lutherin kotikirkon käytäntöjä Wittenbergissä ja peilaa niitä tämän päivän haasteisiin. Kanttori Ilona Nyman pohtii nykypäivän virsikasvatusta ja tarjoaa kokemuksia ja ideoita nuorison opastamiseksi virren saloihin. Protestanttien marseljeesia analysoi virsirunoilija, rovasti Samppa Asunta.

Aloitamme uuden kirjoitussarjan, jossa käsitellään pakolaisuutta ja maahanmuuttajien tilannetta. Aloitussarjan kirjoittaja on seurakuntapastori Antti Kurkola, joka pohtii kirjoituksessaan muukalaisuutta Raamatussa.

Saamme myös terveisiä Pennsylvanian Gettysburgista, jossa sairaalapastori Karoliina Nikula tekee tutkimusta ELCA:n Luterilaisessa Teologisessa Seminaarissa. Hän kertoo niin paikallisesta kampuselämästä kuin myös pappien koulutuksesta ja työtilanteesta Yhdysvalloissa.

Olemme paraikaa kesän kynnyksellä ja pääsemme kohta nauttimaan suven suloisuudesta. Kesä on työteliästä aikaa rippileireineen. Lomien vuoksi väkeä on vähemmän töissä. Siunausta ja voimia kesään ja kesän töihin sekä virkistävää lomaa! ✕

Mitä opittavaa meillä
tämän päivän ihmisillä
olisi reformaation
musiikkikäytännöistä?

Muutoksia kirkon palkanmaksupäiviin 1.1.2017 alkaen

UUODEN 2017 ALUSTA palkanmaksupäivät muuttuvat seuraavasti. Kaikkien viranhaltijoiden palkka maksetaan kuun 15. päivä. Tuntipalkkaisen työntekijän palkka erääntyy maksettavaksi viimeistään 16. päivänä palkanmaksukauden päättymisestä. Jatkossa myös tuntipalkkaisen työntekijän työaikakorvaukset on annettava viimeistään työaikaajakson päättymistä seuraavan kalenterikuukauden aikana, samoin kuin viranhaltijan ja kuukausipalkkaisen työntekijän.

Muutoksilla tavoitellaan taloushallinnon prosessien sujuvoittamista kirkon palvelukeskuksessa, minkä AKI toivoo vaikuttavan alentavasti myös kipan palvelumaksuihin. Siltä varalta, että muutoksesta tilapäisesti aiheutuisi viranhaltijalle haittaa, kirkon työmarkkinailaitos suosittelee työnantajia maksamaan palkkaennakkoa sekä antamaan muutoksesta viranhaltijalle todistus esimerkiksi asuntolainojen eräpäiväjäestelyjä varten.

Årsmöte

Finlands svenska prästförbund kallar sina medlemmar till årsmöte **27.9.2016 kl. 12** i Turun Kristillinen Opisto i Åbo strax innan synodalmötet börjar. Sedvanliga ärenden på listan. Om medlemmar har ärenden som ni vill att ska tas upp under årsmötet, vänligen skicka in senast **23.8.** till sekreterare mikael.forslund@evl.fi eller per tfn 044 480 8324. Välkomna till årsmötet!

KUUSANMÄKI

ARVOLLINEN TAPA VIETTÄÄ JUHLAA

PAPEIKSI VIHTTIIN 2.3.1966 kolmessa hiippakunnassa yhteensä kahdeksan miestä. Yksi heistä on edesmennyt, kahdella oli esteitä, mutta **Juhani Veikkola** (vas.), **Olli-Pekka Lassila**, **Lasse Reijomaa**, **Pertti Nikkilä** ja **Risto Heikkilä** kokoontuivat pappisvihkimyksensä 50-vuotispäivänä 2.3.2016 Lahdessa Ristin kirkossa.

Matriikkelitiedot ja miesten omat tarinat juhlakahveilla kertoivat eletystä miehen ja papin elämästä; opintoja, työtä sekä kotimaassa että ulkomailla, monipuolista kielitaitoa, lapsia yhteensä 14, lastenlapsia, kiitollisuutta. Ja kun neljä on yhä naimissa lastensa äidin (paikalla kolme ladyä) kanssa, niin tässä joukossa on noudatettu arvollista tapaa: kun pappi aikoo hakea uutta virkaa, niin asiasta on syytä jutella sekä vaimon että Jumalan kanssa. Ja tässä järjestyksessä. Amazing Grace! ✕

Pappisliiton apurahaa haettavana yhteensä 12 000 euroa

PAPPISLIITON HALLITUS ON JULISTANUT HAETTAVAKSI KAKSI APURAHAA Å 6000 € LIITON OPINTO- JA AVUSTUSRAHASTOSTA.

Apurahan saajan tulee olla Pappisliiton työelämäjäsen. Apurahan myöntämisessä huomioidaan sekä tieteelliset että ammatilliset tutkimukset.

Apurahan hakemislomakkeita saa AKIn toimistosta ja Pappisliiton kotisivuilta (www.pappisliitto.fi). Lisätietoja antaa AKIn apulaistoiminnanjohtaja Merja Laaksamo, merja.laaksamo@akiliitot.fi, puh. 09 4270 1506. ✕

Oletko viemässä seurakuntalaisia tai työntekijöitä opintomatkalle tai kokoukseen ulkomaille esim. Saksaan, Puolaan, Viroon, Georgiaan, tai Israeliin. Tarvitsetko apua käytännön järjestelyissä?

Ota yhteyttä
stina.lindgard@kingtours.fi
tai 0400 438854.
www.kingtours.fi

Uusi hostellivaraus- järjestelmä on avattu!

JÄSENTEN OMA online-varausjärjestelmä hostelleihin on avattu. Hostellit.fi-varausjärjestelmän kautta liittojen jäsenet voivat varata majoituksensa alennettuun hintaan.

Varatessaan Hostellit.fi:n kautta jäsenet saavat 10 % jäsenalennuksen majoituksesta jo varausta tehdessään.

Olemme uudistaneet myös kotisivumme, jotta jäsenedut ja jäsenyydet ovat paremmin esillä verkkosivustoillamme. Hostellit.fi:n verkkokaupasta voi myös ostaa jäsenhintoja kansainvälisiä hostellikortteja. ✕

PAPPISLIITON OPINTOMATKAT 2017

Opintomatka Nicaraguaan ja El Salvadoriin 18.– 29.3.2017

Kohteinaamme Nicaraguassa ovat mm.

- Solentiname, hengellinen taideyhteisö Nicaragua-järvellä, jossa on vaikuttanut vasemmistopappi Ernesto Cardenal, jonka tapaamme.
- Karibian puoleisen rannikon Miskito-yhteisö ja Moravia-kirkko, joka on syntynyt Hernnhutilaisen lähetystyön tuloksena 1800 luvulla.
- Managuassa mega-kirkko Hosanna.

Tutustumme El Salvadorin luterilaiseen kirkkoon, joka on tullut tunnetuksi toteuttamastaan "Elämän teologiasta", luterilainen kansanomaisen versio yhteiskunnallisesti aktiivisesta ja kantaaottavasta vapautuksen teologiasta. Kirkko on merkittävä ekumeeninen toimija jengiväkivallan runtelemassa maassa ja kulkee Etelä-Amerikan oman pyhimyksen Monseñor Oscar Romeron (murhattiin v. 1980) jalanjäljissä. Teemamme on Oscar Romeron elämäntyö ja vaikutus katolisen kirkon elämään. Tutustumme myös katoliseen yliopisto UCAan, jossa armeijan erikoisjoukot murhasivat sisällisodan aikana vuonna 1989 kuusi jesuiittaopettajaa.

Matkanjohtajina ovat alueella työskennellyt Loimaan kirkkoherra **Riku Laukkanen** ja apulaistoiminnanjohtaja **Merja Laaksamo**. Alustava hinta-arvio noin 1700 - 1800 euroa.

Armenian opintomatka 20.-28.9.2017

Tutustumme Armenian Apostoliseen kirkkoon. Kristinusko julistettiin valtiokonnoksi Armeniassa jo vuonna 301. Opintomatkan teemoja ovat armenialainen identiteetti, "marttyyrikirkkokansa", Armenian kirkko sekä armenialainen kulttuuri. Vierailemme kansanmurhan muistomerkillä ja museossa.

Matkakohteitamme ovat pääkaupunki Jerevan ja sen kaupunkiseurakunnat, Geghardin luolaluostari, Sevanin pappisseminaari, joka sijaitsee 2000 metrin korkeudessa Sevan-järven rannalla, Khor Virapin luostari muinaisessa Araratlaaksossa sekä Armenian apostolisen kirkon keskus Etsmiadzin.

Matkanjohtajana on apulaistoiminnanjohtaja **Merja Laaksamo**. Alustava hinta-arvio noin 1400 euroa.

Opintomatoille voivat osallistua Pappisliiton jäsenet puolisoineen. Pappisliiton jäsenten on mahdollista saada liiton matka-apuraha (350 €) kuuden täyden vuoden välein. Ilmoittautuminen opintomatoille alkaa syksyllä. ✕

Kesän kanttori- tapaaminen Espoossa 11.8.2016

**SUOMEN KANTTORI-
URKURILIITTO** järjestää kesän perinteisen jäsentapaamisen tällä kertaa Urkuyö ja aaria -festivaalin yhteydessä Espoossa torstaina **11.8.2016 klo 17-23**.

Jäsentapaaminen järjestetään Espoon keskukassa; Espoon tuomiokirkossa, lähistön ravintolassa sekä Pitäjätuvalla. Liikumme espoolaisessa kulttuurimaisemassa. Tapaaminen pitää sisällään Vuoden kanttorin 2016 julkistamisen, ajankohtaisinfoa, Espoon tuomiokirkon urkujen esittelyn, yhdessä ruokailua sekä illan konsertin taiteilijatapaamisen kera. Konsertti alkaa klo 22, taiteilijatapaaminen klo 21.

Konsertin ortsikkona on Requiem in our time ja esiintyjinä ovat **Andreas Liebig** urut (Saksa) ja **Kaartin soittokunnan vaskiyhtye** johtajanaan **Ville Paakkunainen**. Säveltäjänimä J.S. Bach, Einojuhani Rautavaara, Max Reger ja Usko Meriläinen.

Lisätietoja tapaamisesta uutiskirjeestä ja liiton kotisivuilta. **Ilmoittautuminen liiton kotisivujen tapahtumakalenterin kautta viimeistään 31.7.2016.** ✕

Palon jälkeen

EIJA NIVALA
AKIN JA PAPPISLIITON
PUHEENJOHTAJA
eija.nivala@evl.fi

Kahden kuukauden takaisen pääsiäisen tapahtumat ovat vielä tuoreena mielessä. Lankalauan-
tain ilta alkoi hämärtää, kun kä-
lyni soitti: Ylivieskan kirkko palaa.
Hätäntäyhteyden ääni ei jättänyt sijaa
epäilylle, vaan järkyttävä tieto oli
otettava vastaan. Facebook ja uu-
tisivustot alkoivat täyttyä viesteistä
ja kuvista tapahtumapaikalta. Mitä
voisin tehdä tukeakseni ylivieskalai-
sia? Pian oli selvää, että pääsiäisyön
messu vietetään. Piispa tulee ja ko-
koonnutaan kirkon raunioiden lä-
hettyville puolen yön aikaan – vain

tuntia alkuperäistä aikataulua myö-
hemmin.

Samaan aikaan, kun palokunta
jatkoivat sammutustyötään, sadat yli-
vieskalaiset ja lähiseudun ihmiset
kokoontuivat jumalanpalvelukseen.
Hyvyyden voiman ihmeelliseen
suojaan jättäydyttiin hiljaisina
mutta sittenkin vahvasti veisaten.
Messun päätyttyä piispan jäljessä
tervehdittiin: Kristus nousi kuol-
leista! Totisesti nousi. Se on pää-
siäisyön viesti. Kirkkoherra Timo
Määttä sanoi sen upeasti jo heti
ensimmäisessä tiedotustilaisuus-
dessa. Valtakunnan uutisiin nous-
seen kirkkonsa menettäneen seu-
rakunnan keskeltä kaikui kirkas
evankeliumi. Kaiken katoavan kes-
kellä meillä on toivo – meillä on
ylösnoussut Kristus!

Naapurista käsin olen ihmetellyt
ja jopa ihaillut, mitä Ylivieskassa ja
muuallakin on palon jälkeen tapah-
tunut. Kriisihoitaminen ja tiedotus
on ollut esimerkillistä. Alusta läh-
tien katse on ollut eteenpäin. Heti
seuraavana päivänä oli selvää, että
uusi kirkko rakennetaan. Samalla on
koottu muistoja. Museovirasto on
tehnyt tarkkaa työtä palopaikalla,
mutta ennen muuta ihmiset Ylivies-

kassa ja ympäri Suomen ovat muis-
telleet ja sanoittaneet kirkon merki-
tystä omassa elämässään. Se, mikä
on ollut yhteistä, on yhdistänyt. On
voitu todeta, että kirkkorakennuksen
tuhouduttuakin jää yhteisö, seura-
kunta. Kirkko olemme lopulta me.

Murheen keskellä ei ole syytetty
eikä ensisijaisesti haettu syyllistä.
On tajuttu, että myös kirkon polt-
taja on syvästi osallinen tragediasta.
Hän ja hänen läheisensä ovat myös
avun ja tuen tarpeessa. Vihapuheen
sijaan on ollut paljon hyvää puhetta
ja hyviä tekoja. Moni on kysynyt,
mitä voisin tehdä. Ja tehnyt. Hyvin
spontaanisti syntyi #KylläKirkoille-
tapahtumat, joissa ainakin 23 seu-
rakuntaa osoitti tukeaan Ylivieskan
seurakunnalle. Facebookin Sukilla
kirkko -ryhmässä on satoja tykkää-
jiä ja sukankutojia. Moni on halun-
nut liittyä kirkkoon. Myötätunto on
ollut hyvin konkreettista.

Muuallakin on nyt katsottu
oman seurakunnan ja sen kiinteis-
töjen tilannetta. Vahinko on saanut
kirkkoherrat ja seurakuntien joh-
don kyselemään, miten meille olisi
käynyt. Miten olemme varautu-
neet? Ovatko pelastussuunnitelma,
valvontalaitteet, sammutusjärjes-
telmät, murtohälyttimet ja valais-
tus mietittyjä? Entä vakuutukset?
Mihin vakuutusarvo tosipaikan tul-
len riittää? Onko arvoesineet luette-
loitu? Missä ja miten niitä säilyte-
tään? Mitä muuta on kirjattu? Näitä
ja monia muita kysymyksiä voi ja
pitää miettiä ja tehdä, mitä pitää
tehdä, mutta vahinko ei tule kello
kaulassa. ✕

Kirkkorakennuksen
tuhouduttuakin jää yhteisö,
seurakunta.

AKIPEDIA

PÄIVÄRAHAT

Lähetä oma
kysymyksesi
os. edunvalvontaa@
akiliiot.fi.

**Tein yli 12 tuntia kestävän virkamatkan, mutta en saanut
päivärahaa. Voiko työnantaja kieltäytyä maksamasta päivä-
rahoja?**

Virkamatkalla tarkoitetaan matkaa, joka on tehty työnantajan
määräyksestä virkapaikan ulkopuolelle virkatehtävien hoitamiseksi.
Kotimaan päivärahaa suoritetaan virkamatkalta, joka ulottuu yli 15
kilometrin etäisyydelle asunnosta tai virkapaikasta ja samalla yli 5
kilometrin etäisyydelle molemmista. Jos matka kestää yli 12 tuntia,
maksetaan kokopäiväraha. Jos matkaan on sisällynyt vähintään kak-
si lämmintä ateriaa, kokopäiväraha alennetaan puoleen. Yli 8 tuntia
kestäneestä matkasta maksetaan osapäiväraha, joka alennetaan
puoleen, jos matkaan on sisällynyt vähintään yksi lämmin ateria.

Osapäivärahan määrä nousi vuoden alusta eurolla ja on nyt 19
euroa. Kokopäiväraha on edelleen 40 euroa. Kilometrikorvaus laski
yhdellä sentillä ja on nyt 43 senttiä kilometriltä 5000 ensimmäi-
seltä kilometriltä, seuraavilta kilometreiltä 38 senttiä kilometriltä.

Työntekijän on tärkeää varmistaa etukäteen, että matkalle on
työnantajan määräys ja että muutkin virkamatkan edellytykset
täyttyvät. Jos edellytykset täyttyvät, työnantajan on maksettava
päivärahaa. Virkaehtosopimus ei jätä tässä kohtaa työnantajalle
harkinnanvaraa.

Poikkeuksena ovat ulkomaille tehdyistä virkamatoista maksetta-
vat päivärahat, joiden suhteen työnantajalla on harkintavaltaa. Ulko-
maille tehdystä virkamatkasta voidaan maksaa ulkomaan päivärahan
sijaan kotimaan päivärahaa. Työnantajan on tehtävä päätös ennen
matkaa. Jollei päätöstä ole tehty, maksetaan ulkomaan päiväraha. ✕

Tomi Satomaa Organum-seuran puheenjohtajaksi

POHJOISMAIDEN VANHIN

urkuseura, Organum-
seura valitsi uudeksi puheen-
johtajakseen Tomi Satomaan
vuosikokouksessaan 5.3.2016.

Vuonna 1964 perustettu
Organum-seura on urku-
taidetta tukeva, edistävä
ja kehittävä yhdistys.
Konserttien järjestäminen,
julkaisutoiminta (mm.
Organum-lehti) sekä
koulutus- ja seminaari-
tilaisuudet (mm. Helsingin
Urkupäivät) ovat seuran
keskeisiä toimintamuotoja.
Keskustelufoorumina
on Organum-seuralla
ollut tärkeä merkitys urku-
taiteemme viime vuosikym-
menten kehityksessä.

www.organum.fi ja
www.tomisatomaa.fi ✕

AKAVAN PRONSSISET ANSIOMERKIT HOPEALEHVIN

Myönnettiin Eija Nivalalle,
Eero Annalalle, Raija Korho-
selle ja Petri Raskille.

PRIMUS LEPPÄSEN SÄVELLYKSIÄ ETSITÄÄN

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITON kunniajäsenestä **Primus Leppäsestä** (1872-1934) on valmistumassa elämäkerta. Elämäkerran kirjoittaa hänen lapsenlapsensa **Leena Linhola**. Dir.cant. Primus Leppänen toimi aikanaan monissa seurakunnissa Karjalassa ja

lisäksi Uudessakaupungissa ja Ilmajoella. Hän oli Viipurin lukkari-urkurikoulusta v. 1897 valmistuttuaan heti aktiivinen sekä kirkkomuusikoitten järjestötoiminnassa että ammattijulkaisujen Säveletär ja Uusi Säveletär -lehtien toimittamisessa. Primuksen intohimo oli kirkkokuoro toiminta ja kuoromusiikki laajemminkin.

Hän johti voittoisasti laulu- ja soittojuhlilla ja muissa kilpailuissa mukana olleita kuorojaan ja soitto kuntiaan. Primus Leppänen sävelsi paljon hengellistä musiikkia, etupäässä kuorolauluja, mutta hiukan muutakin musiikkia. Leena Linhola on löytänyt kirjoittamaisensa aikana

"uusia sävellyksiä" ja saanut tietää monista sellaisistakin sävellyksistä, joista ei ole vielä nuotteja löytynyt.

Leena Linhola toivoisi, että Suomen kirkkomuusikot ja muutkin Cruxia lukevat henkilöt ottaisivat häneen yhteyttä, mikäli heillä on jotakin tietoa kokoelmasta puuttuvista sävellyksistä. Sähköposti leena.linhola@gmail.com. ✕

Puuttuvat sävellykset

1. Hanget soi! (san. Eino Leino), 2. Hiljaa, hiljaa Herra tekee työtä, 3. Hoosianna Kuninkaalle, 4. Hymni? 5. Karjalaisten marssi, 6. Kevätlaulu, 7. Kotiin kaipaen - Siionin kanteleen sävelmistö, 8. Kuihtuu kukka, 9. Laulajain lippu (san. Uuno Kajava), 10. Myrskyssä (1923, san. Horatio Palmer 1874, suom. Primus?), 11. Napuen taistelun marssi (?), 12. Nyt riemu raikukoon - Siionin kanteleen sävelmistö, 13. Näin unta kesästä kerran (san. Eino Leino), 14. Oi minne, oi minnekä kulkee se tie - Siionin kanteleen sävelmistö, 15. Oi rakkain Jeesukseni (Hans Leo Hassler 1601, teksti 1200-L); koraalisovitus, 16. Pikkulinnuille kirkkomaalla / Linnut kirkkomaalla (san. Eino Leino), 17. Pääsiäishymni (1916?), 18. Santavuoren taistelu (1925), 19. Sielun Ylkä ylistetty - Siionin kanteleen sävelmistö, 20. Tule, armaani (san. V.A. Koskenniemi)

TEKSTIN ÄÄRESSÄ -KIRJOITUKSIA LIITON KOTISIVUILLA

UUSIA TEKSTINSELITYKSIÄ ja musiikkivinkkejä on lisätty Tekstin ääressä -hakukoneelle.

Hakukoneella voi etsiä tekstinselityksiä ja musiikkiehdotuksia kirkkovuoden pyhän, vuosikerran,

raamatuntekstin ja kirjoittajan mukaan.

Hakukone löytyy kotisivuilla etusivun linkistä www.akiliitot.fi / **Tekstin ääressä -hakukone**.

Turun urkujuhlat 2016 SOVITUSTEN JUHLAA

TURUN URKUJUHLAT

järjestetään **26.7.–4.8.2016**.

Käytössä ovat jälleen Turun ja Turun ympäristön merkittävät soittimet. Turun Urkujuhlilla vietetään ensi kesänä sovitusten juhlaa. Sovittaminen on aina kuulunut urkutaiteeseen, olivathan ensimmäiset uruilla soitetut teokset todennäköisesti sovituksia. Barokin ajalta on säilynyt paljon urkusovitusta, joista kuuluisimpia ovat Johann Sebastian Bachin Antonio Vivaldin konsertoista tehdyt sovitukset. 1800-luvun puolivälin jälkeen aina toiseen maailmansotaan asti urkusovitusta suorastaan tehtiin.

Urkujuhlilla kuullaan sovituksia monipuolisesti barokista nykyaikaan. Mikaelinkirkossa **Ilpo Laspas** soittaa Bachin sovituksia sekä omia

sovituksiaan Bachin musiikista tuoden sovituserinteen nykypäivään. Sovitusperinnettä päivittävät myös kaksi ulkolaista vierasta. Kummalista kyllä, yksikään suomalainen urkuri ei ole soittanut kokonaisia Sibeliuksen sinfonioita, eikä niitä ole tietääkseni koskaan kuultu Suomessa uruilla. Tätä aukkoa paikkaa **Gottfried Thore Drywa**, joka soittaa Tuomiokirkon konsertissaan Sibeliuksen toisen sinfonian. Viikkoa myöhemmin **Erwin Wiersinga** soittaa Tuomiokirkossa konsertin, joka peilaa urkusovitusten historiaa barokin ajasta nykyaikaan. Wiersinga soittaa mm. omia sovituksiaan Maurice Ravelin musiikista. Wiersinga soittaa konsertin myös Naantalin tunnelmallisessa luostarikirkossa Suomen parhaimpiin kuuluvilla barokkityylisillä uruilla. Sovituksia

edustaa myös **Jaana Jokimiehen** ja **Irina Lampénin** muodostaman urkuduon ohjelmisto. Konsertissa kuullaan rehevän riemukkaita versioita orkesterikirjallisuudesta unohtamatta Sibeliuksen Finlandiaa.

Toista kertaa Urkujuhlilla vieraileva **Józef Kotowicz** soittaa konsertit Sauvon ja Paattisten kauniissa ja tunnelmallisissa kirkoissa. **Essi Luttinen**, **Ilana Gothoni** ja **Ville Urponen** yhdistävät voimansa Mikaelinkirkossa ja esittävät yhdessä ja erikseen Bachin – mm. iki-ihana *Matteus-Passio* -aaria *Erbarne dich, mein Gott* – sekä Sibeliuksen ja Mozartin musiikkia. ✕

Myös suosittu päiväkonsertit Tuomiokirkossa jatkuvat. **Ville Urponen**, taiteellinen johtaja www.turunurkujuhlat.fi

TURUN URKUJUHLAT 2016 OHJELMA

Tiistai 26.7.

KLO 20.00. Tuomiokirkko. *Gottfried Thore Drywa*, Saksa
Sibelius-Drywa: Sinfonia nro 2, op. 43; Liszt; Nielsen-Drywa

Keskiviikko 27.7.

KLO 19.00. Mikaelinkirkko. *Ilpo Laspas*, Urjala
Vivaldi-Bach; Bach-Laspas
KLO 19.00. Hiittisten kirkko. *Urkujuhlien taiteilijoita*.

Torstai 28.7.

KLO 19.00. Mikaelinkirkko. *Essi Luttinen*, mezzosopraano; *Ilana Gothoni*, viulu & *Ville Urponen*, urut.
J.S. Bach; Mozart; Sibelius

Lauantai 30.7.

KLO 16.00. Sauvon kirkko. *Józef Kotowicz*, Puola
J.S. Bach; Böhm; Stamm; Madsen

Sunnuntai 31.7.

KLO 19.00. Paattisten kirkko. *Józef Kotowicz*, Puola

Tiistai 2.8.

KLO 20.00. Tuomiokirkko. *Erwin Wiersinga*, Hollanti
Praetorius; J.S. Bach; Vivaldi-Bach; Beethoven-Wiersinga; Ravel-Wiersinga; Ginastera-Wiersinga

Keskiviikko 3.8.

KLO 20.00. Martinkirkko. Urkuduo *Jaana Jokimies* ja *Irina Lampén*, Kotka
Sibelius; Dvorak; Rossini; Tsaikovski

Torstai 4.8.

KLO 19.00. Naantalin kirkko. *Erwin Wiersinga*, Hollanti
Böhm; Weckmann, J.S. Bach; Bruhns, Lübeck

Konsertteihin vapaa pääsy. Ohjelma 10 €.

Päivämusiikit Tuomiokirkossa klo 13.00:

MAANANTAI 25.7. *Elisa Pelkonen*, urut
TIISTAI 26.7. *Ilana Gothoni*, viulu & *Ville Urponen*, urut
TORSTAI 28.7. *Ilpo Laspas*, urut
PERJANTAI 29.7. *Ilari Lehtinen*, huilu & *Markku Hietaharju*, urut

Pääsymaksu päivämusiikkeihin 10 €

Lehari Kaustel
ja Anna-Mari Kaskinen

USKON YÖ 2016 ALOITTAA REFORMAATION MERKKIVUODEN

SEURAKUNTIA KAUTTA MAAN kutsutaan 29.10. mukaan erityiseen Uskon Yö -taidetapahtumaan, jonka teemana on **Laulu uskon ilmentäjänä**. Tapahtuma juhlistaa reformaation lisäksi myös virsikirjan uuden lisävihon julkistamista. Siksi teemaksi on valittu laulu.

Jokainen seurakunta luo oman tapahtumansa, yhteisiä elementtejä illoissa ovat kirkon kellojen soitto klo 19 ja samaan aikaan klo 22 laulettu virsi Soi virteni kiitosta Herran. Se sisältyy uuteen lisävihkoon ja löytyy myös Viisikielinen-laulukirjasta.

Viime vuonna ensimmäisen kerran toteutetussa tapahtumassa oli mukana lähes 50 seurakuntaa. Tapahtumaa koordinoi **Lehari Kaustel** Kansan Raamattuseurasta.

– Tänä vuonna Uskon Yö -tapahtumassa keskitytään lauluun ja musiikkiin. Siinähan skaala voi olla mitä tahansa oratoriosta karaokeen. Laulun kautta voi kiittää, rukoilla,

julistaa. Augustinus on sanonut, että se joka laulaa, rukoilee kahdesti, Lehari Kaustel toteaa.

– Tapahtuma tarjoaa mahdollisuuden koota erilaisia musiikin ja taiteen harrastajia toiminaan yhdessä. Myös paikkakunnan eri seurakunnat voivat halutessaan järjestää tapahtuman yhdessä. Mitä laajempi tapahtuma, sen enemmän se näkyy. Ja kun ympäri maan eri paikoissa lauletaan samaan aikaan sama virsi, siitä syntyy iso kuoro.

Sisällön suunnittelevat ja toteuttavat paikalliset taitelijat ja harrastajaryhmät yhdessä seurakunnan kanssa. Ajatuksena on myös tehdä yhdessä hyvää paikkakunnan parhaaksi, siten että illan mahdollinen tuotto ohjataan yhdessä valittuun kohteeseen.

Valtakunnallinen, samanaikainen toteutus antaa tapahtumalle näkyvyyttä. Aloite Uskon Yöhön on lähtenyt Kansan Raamattuseurasta, joka vastaa tapahtuman media-

kampanjasta. Seurakunnat saavat käyttöönsä myös julisteita ja someaineistoa.

Uskon Yö -tapahtumakonseptin ja nimen äiti on runoilija **Anna-Mari Kaskinen**, jonka aloitteesta ensimmäinen Uskon Yö järjestettiin Vivamossa, Lohjalla kesällä 1999.

– Tavoitteena oli luoda foorumi, jossa kristityt taitelijat voivat tavata toisiaan ja yleisöään. Uskon Yössä usko ja taide voivat kohdata monimuotoisesti ja yllätyksellisesti, Anna-Mari Kaskinen kertoo.

– Uskon Yö viittaa myös hengellisessä vaelluksessa koettavaan yöhön, erämaavaiheeseen. Se merkitsee kulkemista uskon ja epäuskon rajapinnalla. Jumalan varassa voimme kulkea yönkin halki.

Uskon Yö on myös vientituote, vastaavanlaisia tapahtumia on toteutettu kaupunginlaajuisesti Baselissa ja Tallinnassa. ✕

Lisätietoja: www.uskonyo.fi sekä facebook.com/uskonyo

Oma ääneni

SARI PYYKÖNEN
KIRKKOMUSIIKIN OPISKELIJA,
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia,
Helsinki

Millaista on hyvä musiikki? Kokemukseni mukaan hyvällä musiikilla on kolme ominaisuutta: laulullisuus, luonteva liike ja läsnäolo. Hyvä musiikki ei polje paikallaan, vaan on aina liikkeessä johonkin suuntaan, niin sävellyksen kuin esityksenkin osalta. Tätä täytyy harjoitella loputtomasti. Olen myös havainnut, että soittajan läsnäolo kuuluu

läpi soitosta, instrumentista riippumatta. Ahkerakaan harjoittelu ei nimittäin riitä, jos kuitenkin lopulta soittaa hajamielisesti tai hampaat irvessä. Väitän, että yksinkertainen melodia keskittyneesti ja musikaalisesti soitettuna voi helposti olla vaikuttavampi kuin ahdistuksella läpi hakattu pakollinen konsertti. Keskittymistä ja kuuntelemista voi ja täytyykin harjoitella.

Uusi innostus laulun opiskeluun syntyi, kun huomasin, että laulutaidon kehittyessä myös soittoni parani huomattavasti. Hyvä musiikki on siis laulullista. Millaista on siten hyvä laulu? Mielestäni hyvään laulamiseen kuuluu sekä tekniikka että ilmaisu, eikä kumpaakaan voi unohtaa. Oikean laulutavan myötä laulamisen pitäisi tuntua helpolta. Hyvä laulu onkin luontevaa, soi kauniisti ja virtaa vapaasti. Silti teknisesti taidokas laulaja voi jonnain hetkenä laulaa huonosti. Laulutaito ja -tekniikka voi olla pitkällekin viety, kunhan laulun syynä on ilmaisu, eikä pelkkä ääni.

Ilmaisussa yhdistyy asia ja itse puhuja, tässä tapauksessa laulaja tai soittaja. Runojakin lausuesssa on tärkeää upottaa säkeisiin jokin omakohtainen tunne, jolloin teksti tavoittaa paremmin kuulijan. Kuulijassa samat sanat voivat kuitenkin synnyttää aivan erilaisen tunteen ja kokemuksen. Samoin on soitossa ja laulussa. Etsitkö rohkeasti omaa suhdettasi musiikkiin ja sen ilmaisuun? Onko sinua kannustettu siihen? Uskotko, että vain olemalla läsnä ja arvostamalla omaa itseäsi ja kokemuksiasi voit koskettaa muita ja tehdä hyvää musiikkia? Kirkoissa soi koko elämä.

Ihmisen elämä on hauras ja kaiken kipeyden keskellä vastaukseksi ei riitä taiteellinen kaiho. Meidät kaikki kristityt on valtuutettu viemään eteenpäin valtavaa lohdutuksen ja ilon sanomaa, ja ilmaisulle on mitä suurin syy ja tarve. Pekka Simojoki kiteyttää tutuksi tullessa laulussa: *”Kertokaa, köyhät kuulla saa, ilosanomaa ja nälkäisetkin ruokitaan.”* Kirkon työssä olen ensisijaisesti muusikko, enkä halua esitellä omaa uskoani. Sen sijaan haluan kirkastaa ristiinnaulittua ja ylösnoussutta Kristusta, joka tahtoo, ja joka voi pelastaa kaikkein kurjimmankin.

Minä laulan sinulle kiitosta, koska sinä lunastit minut. (Ps. 71:23)

Välillä soitinta täytyy virittää. Kun kaiken läpi saa soida kiitos, on löytynyt hyvä viritys elämään. ✕

Hyvä musiikki on aina
liikkeessä johonkin
suuntaan.

Työ tekijäänsä opettaa

EEVA-LIISA MALMGREN
Kantor/Kanttori, Esbo svenska
församling

Kuoronjohto ei ollut lempiaineitani Sibelius-Akatemiassa. Kuorossa laulaminen kylläkin on aina ollut rakkain harrastukseni, mutta kuoron edessä seisoessa tunsin oloni epävarmaksi ja hölmöksi. Kuoronjohdon tentistä pääsin läpi joten kuten kylmää hikeä valuen. Kanttorin toimessa onnistuin aika pitkään välttämään kuoronjohtajan tehtävät. Vedin kyllä lapsikuoroja, mutta esiintymisissä tar-

jouduin aina säästämään kollegan hoidellessa huitomisen.

Olin ollut kanttorin virassa noin kymmenen vuotta, kun aloitin kehittyvien laulajien kuoron Kråksångenin. Sen aloittaessani en tiennyt millaiseen kouluun jouduin, tai pääsin, kuten ehkä pitäisi sanoa. Halusin opettaa vakavasti oikeita laulamiseen liittyviä asioita, mutta pilke silmäkulmassa. Esiintymisissä säästin kuoroa, jolloin taas vältin johtotehtävät. Mutta sitten koitti kuoron 10-vuotisjuhlakonsertti, enkä mitenkään voinut lais-
taa johtotehtävää. Olin edellisenä kesänä osallistunut lapsikuorokursille, jossa käytiin läpi perusasioita mm. kuoronjohdon lyöntikaavoja. Kurssilla oivalsin, että en ole sen huonompi kuin muutkaan, minun olisi vain harjoiteltava tarpeeksi, jotta johtaminen alkaisi tuntua luontevalta. Juhlakonsertin lähestyessä pyysin kollegaa opettamaan kädestä pitäen, kuinka johtaa konsertin kappaleet. Konsertti meni kaikin puolin hienosti, ja itsevarmuuteni kasvoi.

Jossakin vaiheessa ymmärsin myös, että minun olisi opiskeltava lisää laulamista, jotta minulla olisi jotain eteenpäin annettavaa kuorolle. Olin ollut sitä mieltä, että minussa oli jokin fysiologinen este sille, etten ollut opiskeluaikana oppinut kunnon laulutekniikkaa. Nyt löysin opettajan, joka hienosti sanoi minulle ensimmäisellä laulutunnilla, että ongelmani olisivat nyt hänen, ja minun tehtäväni olisi ottaa vastaan lääke, ts. harjoitella. Laulutekniikan salat alkoivat vähitellen aueta, ja huomasin taas ker-
ran, että en ole sen huonompi kuin muutkaan, en oopperalaulajan ta-
soa, mutta tarpeeksi hyvä.

Olin siis jo toistamiseen Kråksångenin ansiosta joutunut kohtaamaan omat heikot kohtani, voittamaan estoni, häpeätunteeni ja pelkoni, ja sitä kautta oppinut uutta. Kuorolaisilleni sanon usein, että uutta oppii vain, jos uskalttaa tehdä myös virheitä. Ymmärsin soveltaa tätä ohjetta lopulta myös itseeni. Ison kuoron edessä seistessä ajattelee helposti, että olisi oltava se kaikkietävä itsevarma osaaaja, joka tietää vastaukset kaikkiin kysymyksiin. Mutta sitten, jos ja kun hyväksyy oman keskeneräisyytensä ja omat puutteensa, huomaa, että johtajan ja kuorolaisten välille avautuu aivan uudenlainen hedelmällinen yhteys, josta on iloa ja hyötyä molemmille osapuolille. ✕

Uutta oppii vain, jos uskaltaa tehdä myös virheitä.

Anna palautetta lehdestä ja voita **Pelago Brooklyn -polkupyörä!**

VASTAAMINEN ON HELPPOA.

1. Kirjautu osoitteeseen www.mcipress.fi/crux
2. Merkitse numerosarja 0248
3. Tämän jälkeen pääset lukijakyselyyn

Klikkaamalla Lähetä-painiketta.

Ja sitten vain onnea arvontaan!

Samalla voit antaa aihe-ehdotuksia ja vaikuttaa lehden sisältöön. Vastaa heti lyhyeen kyselyyn osoitteessa www.mcipress.fi/lukijakyselyt

Lukijakyselyyn voi vastata kahden viikon sisällä lehden ilmestymisestä. Kyselyyn voivat osallistua kaikki MCI Press Oy:n tuottamien lehtien lukijat. Voit osallistua kyselyyn jokaisen ilmestyvän numeron yhteydessä, mutta vain yhdellä vastauksella lehden numeroa kohden. Kysely ja arvonta koskevat lehtiä, jotka ilmestyvät kevätkaudella 2016. Palkinnon arvontaan osallistuvat kaikki vastanneet. Palkinto arvotaan 1.8.2016. Voittajalle ilmoitetaan sähköpostitse tai kirjeitse. 16.2. Syksyn lukijapalkinnon Samsung kamerakännykän voitti URA-lehden 4. numeron lukija: Marie Sandberg.

Arvottava palkinto on noin 600 euron arvoinen Pelago Brooklyn -polkupyörä. Palkinto arvotaan 1.8.2016.

Kirkon diakonian päivät 2016 – Kutsuttu

#diakonia2016

**Tulethan sinäkin Turkuun
22.–24. syyskuuta?**

Kirkon diakonian päivillä on tarjolla laadukasta ohjelmaa ja hyvää seuraa.

Torstai 22.9.2016

Rauha ja turvallisuus

Perjantai 23.9.2016

Diakonian muutos ja tulevaisuus

Lauantai 24.9.2016

Diakonian merkitys
muuttuvissa rakenteissa

Tarkempi ohjelma löytyy tästä linkistä:
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=Content3208A7>

Ilmoittautuminen Lyytin kautta
tästä linkistä:
<https://www.lyyti.in/kirkondiakonian-paivat>

Pyhiinvaellukselta kotiin

Usko on tie, ei talo. Alkukristittyjen tavoin sanomme itseämme ”sen tien kulkijoiksi”. Tiellä on alttiina helteelle ja pakkaselle, joskus epätietoisuudelle missä on. Toivo päämäärästä kantaa. Luottamus ja elämän jakaminen toisten, erilaistenkin, sen tien kulkijoiden kanssa on ihmeistä suurimpia, kirjoittaa Tapio Koivukari Kotimaassa.

Kirjoitus sanoi Aslak Kettusen, Nastolan eläkkeellä olevan kirkkoherran, sydämen tunteja pyhiinvaelluksemme alussa lentokoneessa kohti Portugalia. Löytönsä hän jatkoi meille aamuhartaudessa Vilar do Pinheiron metroasemalla. Rinakat oli nostettu selkään, odotimme malttamattomina ensimmäistä kävelypäivää. Aslakin sanat, Isä meidän ja Herran siunaus saattelivat meitä Pappisliiton vaellukselle kohti Santiago de Compostelaa. Siitä muodostui kovin toisenlainen kuin ajattelimme.

Kallankukkien kauneus

Valkoisena hohtavat kallat kukkivat heräilevien viiniköynnösten alla, puutarhoissa ja keväänvihreillä ojanpenkoilla. Nuo surun kauniit kukat kuiskivat vielä kuulumatonta viestään.

Tyylipuhdas kalla nosti itseään valoon jopa viemäriverkoston rau-

taristikon alla. Senkin Aslakin luonnon kauneudelle ja eläinten suolaisuudelle avoimet silmät olivat huomanneet ja tallentaneet kameraan muiden ihailtavaksi.

Hyväkuntoisena, hyväntuulisenä ja toiset kauniisti huomioon ottavana Aslak vaelsi ensimmäisten joukossa. Hän oli tutustunut pappismatrikkeliinkin, jotta voisi olla huomioimassa kollegoiden syntymä- tai nimipäiviä. Matkanjohtajamme Sakari Kiiskinen kutsui häntä kunnioittavasti ”Isä Aslakiksi”. Aslak oli ollut mukana jo neljällä Pappisliiton pyhiinvaelluksella ja ohjaamassa myös monia vaelluksia Suomessa Pyhät polut -yhdistyksen piirissä.

Rinkka oli taidolla pakattu, varusteet kohdallaan, mieli avoinna Jumalan puhuttelulle ja elämän lahjoille. Jokainen ohitettu koira sai hänet puhelemaan Luojan luomille lempeitä sanoja. Ne vastasivat häntänsä heiluttaen tai räksyttäen, kuten elämä kulkuumme vastaa. Itse ihailin entisessä esimiehessäni juuri kykyä olla vastaamatta pahaan pahalla ja kykyä olla levittämättä huoja asioita toisista. En muista hänen koskaan puhuneen kenestäkään rumasti. Hän oli aito ja nöyrä kilvoittelija: Matkatoveri kertoi hänen pohtineen kävellessään sitäkin, miten pahalle itsessä tulee tehdä vastarintaa.

Elämän polut

Aslak sai vaeltaa viimeisinä päivinä hiekkapolkua kevätlehdon siemessä, asfalttikatuja alas kylien läpi, eukalyptusmetsän tuoksussa, kivetyillä poluilla vuorenrintettä ylös, kirkkojen sivuitse, solisevien purojen laulussa ja kuohuvien kevätesien varsilla, pikatien laidassa autojen huminassa; aina keltaisia nuolia ja simpukankuvia seuraten. Nämä viitat kohti päämäärää olivat joskus piilossa. Ne löytyivät, kun malttoi kulkea tarpeeksi hiljaa ja etsiskellen.

Välillä rinkka painoi ja kengät hankasivat, mutta unohtuivat uuden maiseman avautuessa mutkan takaa. Mandariini- ja sitruunapuut kantoivat valmiita hedelmiään, roomalaisien rakentamat sillat veivät uusiin kaupunkeihin.

Aslakin kuunnellussa toisia myötäeläen ja kertoillessa elämästään tuli esiin hänen rakkautensa puolisoa kohtaan sekä syvä ilo ja ylpeys lapsista ja lastenlapsista. Hän herkistyi heistä puhuessaan. Kärsivien ystävien muistaminen yhteisissä ja omissa rukouksissa kertoivat hänen sydämen kristillisyydestään.

Aslak pääsi perille

Parinkymmenen kilometrin matka neljäntenä vaelluspäivänä Rubiaesta Valenciaan, Espanjan rajalle, oli ohi.

Aslak oli ehtinyt jo varata makuusalista vuoteen, pestä päivän vaatteet huojumaan aurinkotulessa, opastaa auttavaisesti myöhemmin tulleita alberguen tiloissa.

Hän lähti iloisin mielin evästoksille aikomuksenaan käydä myös parturissa. Pitihän parran ja hiusten olla herrasmiehellä kunnossa oloissa kuin oloissa. Onnettomuus tapahtui suojatiellä, osin rikkinaisten liikennevalojen risteyksessä majapaikkamme lähellä.

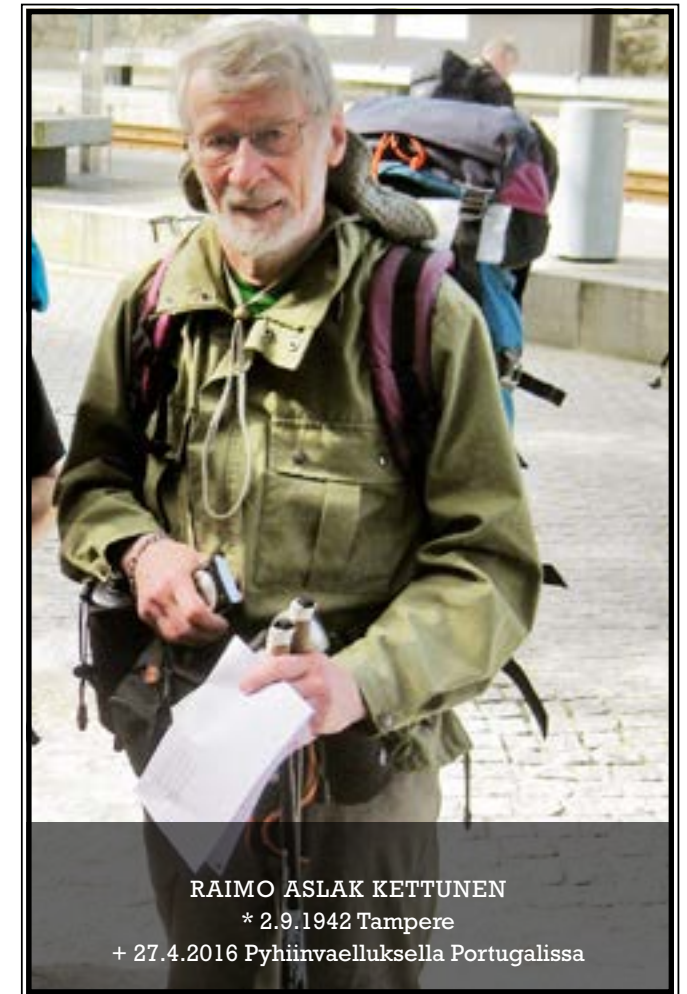
Tilanteen vakavuus paljastui vasta illan kuluessa, kun matkanjohtajamme löysi kaukaisen sairaalan. Merja Laaksamo sai olla silittämässä päänsä pahoin loukannutta, koomassa lepäävää vaeltajaa ja ruoilemassa tutut rukoukset. Ne rauhoittivat Aslakin hengityksen ja jättivät hänet Vapahtajan suojaan.

Virret ja rukous toivat myös meille muille turvan yhteisessä iltahetkessämme. Pieni itänyt toivomme murtui aamulla. Saimme omaisilta tiedon Aslakin perille pääsystä aamuyön tunteina. Niin kuin kristityn kuollessa, suru menetyksestä ja ilo perillepääsystä vuorottelivat meissä. Niitä molempia kannoimme sydämissämme ja kannamme yhä.

Jatkamme matkaa muistellen

Tuli aika jatkaa matkaa – kunnioituksesta Aslakia kohtaan, omaisten toiveesta ja itsemmekin tähden. Tragediaa oli helpompi kantaa yhdessä ponnistellen. Porrinon kirkon sivukappelissa levitimme Aslakin pyhiinvaelluspassin matkaleimoihin alttarille. Laskimme siihen hänen kaularistinsä. Matkatoveri Jorma Parviaisen kyyneleet silmät, kauniit sanat, uudet ja ne vanhat, ehtoollisleipä ja -viini suussamme ihmettelimme elämän kauheutta ja kauneutta. Kristityn toivo todellistui suureksi lohduksi.

Mikä armo on saada kuulua Ju-

RAIMO ASLAK KETTUNEN

* 2.9.1942 Tampere

+ 27.4.2016 Pyhiinvaelluksella Portugalissa

malan kansaan! Kristus kantaa vaikeimmilla polunpätkillä. Rakkaita on jo perillä Aslakin lailla, me vielä kompuroimme matkalla. Tätä toivon valoa ja Kristuksen rakkautta Aslakkin oli jakanut ja sen palveluksessa hyvän elämän elänyt.

Me, sen tien vaeltajat, kuljimme häntä muistellen, omaisia rukouksissa kantaen, itkien, hauskoja hetkiä muistellen ja kunnioituksen maljan hänelle kohottaen. Ymmärsimme ehkä jokaisen päivän lahjan syvemmin.

Alkumatkasta, kallankukkien poluilla, olimme keskustelleet siitä, miten kristityn ihmisen elämä ei kulu ikääntyessämme lohduttomasti loppuun. Se täytyy. Elä-

män lahja ja Jumalan rakkaus virtaa meitä vastaan tiellä joka päivä, malja tulee täydemmäksi. Saamme rakastaa ja palvella pienesti suurta Jumalaa. Ahdistukset ja viillot sallitaan, ilot ja ennen kaikkea armo lahjoitetaan elämäämme.

Kerran aika täyttyy, lyhyen tai pitkän elämän jälkeen. Kaikki on valmista, kaikella on ollut tarkoituksensa. Pääsemme perille, Kotiin. Tapaamisiin Aslak!

*Jaana Sahamies
matkalainen ja Aslakin alainen 20
vuoden ajalta Nastolasta
sekä muisteluja muilta
pyhiinvaeltajilta*

REFORMAATION MERKKIVUOSI SEURAKUNTIEN VUOSI

Edellisessä Cruxin numerossa esiteltiin reformaation merkkivuoden taustaa ja periaatteita. Tässä tekstissä avataan merkkivuoden käytännön puolta paikallistason näkökulmasta: millainen väki merkkivuotta valmistelee, missä vaiheessa prosessi on, mitä on luvassa ja mihin olisi hyvä kiinnittää huomiota nyt.

TIMO-MATTI HAAPIAINEN
TT, projektisihteeri, Kirkkohallitus

Kirkkohallituksen täysistunnon käynnistämät merkkivuoden valmistelut kertovat hankkeen luonteesta. Suuria linjoja piirtää kansalaisvaltuuskunta puheenjohtajanaan arkkipiispa **Kari Mäkinen**. Kansalaisvaltuuskunnassa on ihmisiä monipuolisesti yhteiskunnan eri osa-alueilta.

Päätoimikunta on merkkivuoden työrukkanen. Se muotoilee kansalaisvaltuuskunnan linjauksista käy-

tännön päätöksiä. Päätoimikunta koostuu kirkkohallituksen työntekijöistä sekä opetushallituksen, Suomen ekumeenisen neuvoston, järjestöjen, Turun merkkivuosi-hankkeen ja seurakuntien edustuksesta.

Työryhmät ja verkostot tuottavat materiaalia ja koordinoivat osa-alueita. Niissä on mukana kymmeniä ihmisiä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnista, muista kirkoista ja kristillisistä yhteisöistä, järjestöistä, yliopistoista ja muilta tahoilta.

Merkkivuosihanke on verkostoitunut muiden merkkivuotta ja sen tapahtumia valmistelevien tahojen kanssa.

Merkkivuoden periaatteet ovat ekumeenisuus, paikallisuus ja tulevaisuus. Organisaatio ja toimintamallit tukevat näitä periaatteita. Tavoitteena on, että laajan osallisuuden kautta tehdään ekumeenisesti kestäviä, paikallistasosta nousevia ja sitä tukevia ratkaisuja, jotka rakentavat tulevaisuutta.

Ikkunoita monitahoiseen reformaatioon

Kuva reformaatiosta riippuu suuresti katsojan taustoista. Eri kirkoista tulevilla ihmisillä on erilainen näkökulma, eri vuosikymmeninä reformaatiosta on puhuttu erilaisilla sävyillä ja niin edespäin.

Merkkivuoden hanke pyrkii ruokkimaan keskustelua merkkivuodesta monipuolisesti. Tärkeässä roolissa on reformaatio2017.fi-sivuston blogi. Siinä julkaistaan reformaatiota eri suunnista katsovia kirjoituksia sekä kirjablogitekstejä reformaatioon liittyvistä kirjoista. Osa teksteistä on yleistä pohdintaa, osa on suunnattu ammattiteologeille tai teologian harrastajille.

Tavoitteena on, että merkkivuoden blogi tarjoaisi seurakuntatyössä hyödynnettävissä olevaa tietoa sekä tuoreita näkökulmia saarnoihin, hartauspuheisiin, kinkereille ja muihin tilanteisiin.

Informaatiota ja materiaalia merkkivuoden tueksi

Merkkivuoden tapahtumakalenteriin reformaatio2017.fi-sivustolla kootaan merkkivuoteen liittyviä tapahtumia. Kalenteri on apu suunnittelussa. Se kertoo, mitä missäkin on suunnitteilla ja mi-

hin aikaan. Se tarjoaa näin keinon välttää päällekkäisyyksiä ja etsiä ideoita. Merkkivuoden tapahtumakalenteri on myös mahdollisuus saada omille merkkivuoden tapahtumille näkyvyyttä.

Merkkivuoden hankkeen yhtenä tavoitteena on ihmisten sekä ideoiden ja materiaalien yhdistäminen. Kustantajat ja järjestöt tuottavat merkkivuotta varten kirjoja, tapahtumakonsepteja, matkoja ja virikkeitä. Näitä pidetään esillä merkkivuoden viestinnässä.

Hankkeen merkeissä tuotetaan myös omaa materiaalia verkossa jaettavaksi. Seurakunnille löytyy virikkeistöä osoitteesta sakasti.evl.fi/armoa2017 ja kouluille kouluja-kirkko.evl.fi/reformaatio-sivulta. Logot, julistepohjat ja muu merkkivuoden viestintämateriaali löytyy niin ikään Sakastin sivulta.

Helatorstai ja syksyn teesit

Merkkivuoden nostoja ovat helatorstai 25.5.2017 ja syksyn 2017 teesit. Näille on laadittu omat alasivut reformaatio2017.fi-sivustolle.

Koulumateriaali

Kouluille tuotettu materiaali julkaistaan sivustolla koulujakirkko.evl.fi/reformaatio. Osa materiaalista on jo valmiina. Materiaali on valmistettu uusien, syksyllä 2016 käyttöön tulevien opetussuunnitelmien hengessä monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin ilmiölähtöisesti ja oppiainerajat ylittäen. Se ei siis rajoitu uskonnonopetukseen. Seurakuntien työntekijät voivat tehdä sivustoa tutuksi kouluille, jotka eivät vielä sitä tunne.

Merkkivuoden kouluyhteistyö on täynnä mahdollisuuksia. Voisiko seurakunta järjestää asianmukaisesti pukeutuneen ja asioihin pa-

Merkkivuoden hanke pyrkii ruokkimaan keskustelua monipuolisesti

neutuneen Lutherin tai Agricolan vierailulle kouluihin? Voisiko koulujen ja kirjaston kanssa järjestää esimerkiksi vanhojen kirjojen – erityisesti Raamattujen – näyttelyn tai kirkollisen esineistön näyttelyn?

Jumalanpalvelusmateriaali

Merkkivuodelle tuotettavassa jumalanpalvelusmateriaalissa keskitytään erityisesti 1. adventtisunnuntaihin 27.11.2016, jolloin otetaan käyttöön virsikirjan lisävihko, Kris-

tittyjen ykseyden rukousviikkoon 18.–25.1.2017 (yhdessä Suomen Ekumeenisen Neuvoston kanssa), helatorstaihin 25.5.2017 ja reformaatioviikkoon 31.10.–5.11.2017. Jumalanpalvelusmateriaaliin tullaan kokoamaan myös musiikkia jumalanpalveluskäyttöön.

Painopiste on reformaatioviikossa, jonka viettämiseen esitellään erilaisia vaihtoehtoja. Jokaiselle päivälle on reformaation sisällöstä nouseva tema ja teeman ympärille rakentuvia ideoita messujen, virsi- tai lauluiltojen ja muiden tapahtumien toteuttamiseen. Keskeisenä tavoitteena on, että erilaiset ja erilaisilla resursseilla varustetut seurakunnat löytävät tuotettavasta materiaalista sopivia ideoita ja aineistoja.

Lisävihkot

Uudet virsikirjan lisävihkot otetaan käyttöön ensimmäisenä adventtisunnuntaina 2016. Virsi ja reformaatio kuuluvat yhteen. Lisävihkot tarjoavat monia mahdollisuuksia merkkivuoden viettoon. Uudet virret rikastuttavat jumalanpalveluksia. Niiden ympärille voi järjestää tutustumistilaisuuksia, konsertteja, virren historiaa avaavia näyttelyitä ynnä muuta. ✕

Reformaation merkkivuosi tarvitsee sinua!

Merkityksellinen reformaation merkkivuosi syntyy yhteistyöllä. Kerro toiveistasi ja suunnitelmistasi projektisihteerille. Jaa ideasi ja virikkeesi. Merkkivuoden verkkosivustot tarjoavat kanavan.

Jumalanpalveluselämä on viime vuosikymmeninä sirpaloitunut eri musiikkityylien mukaan toteutetuiksi messuiksi. Olisiko nyt aika tuoda eri musiikkigenret samaan messuun? Voisivatko eri-ikäiset ja eri tavalla asioita hahmottavat seurakuntalaiset päästä sillä tavoin samaan juhlapöytään? Moni-ilmeinen virsikirjan lisävihko on yksi vastaus näihin kysymyksiin. Reformaatioajan liturgista musiikkia tutkinut TT Juhani Holma tarkastelee Lutherin kotikirkon käytäntöjä ja peilaa niitä tämän päivän haasteisiin.

JUHANI HOLMA
TT, MuM, Järvenpää

TAKAISIN **MONITYYLISEEN** JUMALANPALVELUSMUSIIKKIIN

Koulukirjoista omak-
sutut käsitykset re-
formaation kulusta ja
Martin Lutherin teke-
misistä eivät aina kai-
kilta osin vastaa historian todellista
kulkua. Kaikkeen mitä luterilai-
seksi reformaatioksi kutsutaan, Lut-
her kantoi ainekset siitä traditiosta
ja kontekstista, jonka keskellä hän
oli varttunut. Reformaattorimme
oli kasvanut myöhäiskeskiajan hen-
kisessä, kulttuurisessa, poliittisessa
ja hengellisessä ilmapiiressä. Vuosi

1517 ei siten ollut uuden ajan kir-
kollisen ja poliittisen murroksen
alku. Se oli tuulenpuuska, joka au-
kaisi jo raollaan olleen oven. Jo
myöhäiskeskiajalla muhinut muu-
tosprosessi pääsi vauhtiin, kun tar-
peeksi siviilirohkeutta omaava
munkki tarttui asiaan.

Myös musiikki oli muutospro-
sessissa myöhäiskeskiajalla. Tai-
demaailmaa 1000-luvun ensim-
mäisellä puoliskolla ravistelleet
muutokset heijastuivat myös refor-
maation aikaan. Reformaatioajan

kirkkomusiikki on yksi stereotyi-
pista sisältävä aihepiiri. Tiedämme
Lutherin tuoneen lännen kirkon
messuun vain yhden uuden litur-
gisen elementin, seurakuntalau-
lun. Mutta kuinka laajasti tunnettu
asia on se, että seurakuntalaulu,
jota oli kokeiltu jo 1400-luvun mes-
suissa, ei Wittenbergissä oikein ot-
tanut onnistuakseen. Tiedämme
myös sen, että Luther edisti kan-
sankielen käyttöönottoa liturgiassa.
Mutta tiedämmekö sitä, että hänen
omassa kotikirkossaan puolet mes-

susta laulettiin latinaksi vielä refor-
maattorin kuolinvuonna 1546.

Messun musiikki Wittenbergissä

Millaista Wittenbergin kaupungin-
kirkon jumalanpalvelusmusiikki sit-
ten Lutherin aikana oli? Se oli sekä
tasoltaan että tyyliltään kirjavaa.
Joku voisi sanoa 1900-luvun tyyli-
ihanteiden perusteella, että se oli sil-
lisalaattia. Reformaatioaikana juma-
lanpalveluselämässä ei kuitenkaan
vallinnut samanlaista kapea-alaista
tyylierottelua kuin myöhemmin
vuosisatoina. Gregoriaaninen laulu,
urkujen itsenäiset soitinosuudet, po-
lyfoninen taidemusiikki ja rosainen
seurakuntalaulu elivät sulassa so-
vussa Lutherin ja hänen kumppa-
niensa johtamissa messuissa. Suu-

rimman osan musiikista hoitivat
kuorot. Seurakunta lauloi vain pa-
rissa messun kohdassa. Silloinkin
laulaminen onnistui vain vaivoin
kuoron tukemana. Virren voitto-
kulku luterilaisen jumalanpalveluk-
sen oleelliseksi elementiksi alkoi
vasta 1600-luvulla.

Reformaatioajan messumusiik-
ista saa yksityiskohtaisen käsityk-
sen, kun tarkastelee pääsiäismes-
sun toteutusta Lutherin kotikirkossa
1540-luvulla. Tuohon aikaan mes-
sussa laulettiin kaikki muu paitsi
saarna. Juhlapyhinä laulamiseen
osallistuivat liturgi, Kantorai-kuoro,
poikakuoro, urut ja seurakunta.
Messua johtava pappi lauloi lati-
naksi muun muassa kunnian, vuoro-
tervehdykset ja prefaattorukouksen.
Kansankielellä hän kantilloi raama-

tunlukukappaleet, ehtoollisen asetus-
sanat ja Herran siunauksen. Uskon-
tunnustuksen lauloi gregoriaanisen
tyylin mukaisesti koulun poikakuoro
latinaksi. Kuoron jälkeen seurakunta
tunnusti uskonsa saksalaisen uskon-
tunnustusvirren sanoin.

Suurimman osan pääsiäismessun
lauluosuuksista hoiti korkeatasoinen
Kantorai-kuoro, johon kuului noin
40 laulajaa Wittenbergistä ja sen ym-
päristöstä. Kuoron oli perustanut tai-
teita ihannoiva vaaliruhtinas Fredrik
Viisas. Hovikuorosta reformaation
myötä kirkkokuoroksi muuttunut
kokoonpano lauloi ajalle tyypillistä
neliäänistä polyfonista taidemusiik-
kia. Sen osuuksina pääsiäismessussa
olivat Introitus, Kyrie, Gloria, Hal-
leluja, Sekvenssi, Agnus Dei sekä
motetti ehtoollisen jakamisen ai-

kana. Kaikki edellä mainitut laulettiin latinaksi. Messun musiikillista antia monipuolistivat vielä urkujen itsenäiset säkeistöt Kyriessä, Laudamuksessa, pääsiäissekvenssissä ja Sanctuksessa. Urkuja käytettiin kuoron kanssa vuorotellen niin sanotun alternatim-käytännön mukaisesti.

Rosoista ja korkeatasoista sulassa sovussa

Kuvitellaanpa istuvamme Wittenbergin kaupunginkirkossa Lutherin viimeiseksi jääneessä pääsiäismessussa keuhällä 1545. Mitä siellä havaitsemme? Huomaamme väsyneen ja monien sairauksien uuvuttaman reformaattorin piristävän silmin nähden messun musiikillisesta annista. Vanhalla musiikin ystävällä on monta syytä olla tyytyväinen. Koulupoikien äänenmuodostus messun gregoriaanisissa lauluissa ei tosin aivan vakuuta, mutta se on silti liikuttavaa kuultavaa. Parasta on, kun Kantori-kuoro laulaa Martti-tohtorin lempisäveltäjän Josquin Desprezin pääsiäismotetin ehtoollisen aikana. Upeaa polyfonista laulua seuraa paljon rosoisempi, mutta Lutherille yhtä rakas lauluosuus. Seurakunta laulaa Jumalan Karitsasta kertovaa virttä äidinkiellään. Toteutus ei ole häppöinen edes kuoron auttamana, mutta jotain sellaista siinä on aluillaan, minkä ympärille vielä joskus kehitynee innostusta. Seurakunta laulaa. Seurakunta osallistuu. Vihdoinkin!

Martti-tohtori oli saanut tavanomaista paremman musiikkikoulutuksen. Wittenbergin pääsiäismessussa saattoi siten yllätysnumerona olla Lutherin omakin sävellys. Se sopi pääsiäisen messuun mitä parhaiten, sillä Lutherin neliaäninen psalmimotetti oli teemaltaan ”En minä kuole, vaan elän”.

Kun vielä urkujen yksinäinen ja hieman karhea ääni on laulanut

omat vuorosanansa messun ordinariumosissa, on pääsiäismessun koko musiikillinen kirjo päässyt ilmentämään ylösnousemuksen ihmettä ja sakramentin salaisuutta. Reformaattori voi huokaista helpotuksesta. Hänen tavoitteensa messun eheyden, pyhien kuvien ja rikkaan musiikin säilymisestä on toteutunut. Yhdessä liturgiikkatiiminsä kanssa hän on tuonut keskiajan kirkollisen perinteen ehjänä uudelle aikakaudelle. Toisin kävi Etelä-Saksassa ja Sveitsin suunnalla. Mutta se onkin sitten toinen juttu.

Soivatko erilaiset laulut sulassa sovussa nytkin?

Suomessa jumalanpalvelusmusiikin ympärillä käytyä keskustelua on viime vuosikymmeninä leimannut

polarisaatio. Epäluuloinen suhtautuminen itselle vieraaseen musiikkigenreen on johtanut harmillisiin debatteihin. Se on ikävällä tavalla aiheuttanut jumalanpalveluselämän sirpaloitumista. Päämessun jäykistyminen yhden musiikkityylin varaan on johtanut eri musiikkityylien mukaisten messujen syntymiseen sen liepeille. Yhteiseen pöytään on ollut vaikea saada ihmisiä, joiden kosketus musiikkiin on erilainen.

Olisiko jo aika luopua jumalanpalvelusmusiikin tyylillisen yhtenäisyyden ihanteesta? Eikö samassa messussa voisi olla eri musiikkigenrejä sulassa sovussa niin kuin oli reformaation syntysijoillakin? Tyylillisen yhtenäisyyden ihanne on peräisin yhtenäiskulttuurin ajalta.

Silloin kirkkoon mennessä pukeuduttiin mustiin ja käveltiin kirkonmäelle avojaloin, jotta kirkkokengät eivät likaantuisi. Nyt tullaan kirkkoon sellaisina kuin ollaan. Joku tulee farkuissa, joku verkkareissa, joku kravatti kaulassa, joku hame päällä. Kehitys tähän suuntaan on ollut positiivinen, sillä se on maldaltanut kynnystä ja ilmentänyt samalla sitä moninaisuutta, jonka keskellä me tänään elämme.

Pyhän äärelle tullessaan ihminen kaipaa jotain itselle merkityksellistä liittymäkohtaa. Messun ja sen musiikin suunnittelussa pitäisi siksi pitää tavoitteena, että mahdollisimman moni seurakuntalainen löytäisi edes jonkin samaistumiskohteen messun aikana. Pohdittava olisi, miten mahdollisimman moni

kuulisi edes pienen katkelman musiikillista äidinkieltään. Tärkeää on myös, että lapsi kohtaisi vertaisensa lapsessa, joka lukee epistolatekstin. Nuori tunnistaisi kotipaikkaoikeuden kirkossa, jossa toinen nuori on kattamassa ehtoollispöytää. Vanhus tuntisi turvallisuutta, kun voi istua ikätoverinsa viereen, kuten ennenkin. Maahanmuuttaja kotoutuisi messuun, jossa sudanilainen soittaa kanttorin tukena perkussiosoitimia ja syyrialainen on lukemassa esirukousta.

Vakavasti pitää ottaa se, että eri ihmisiä puhuttelevat erilaiset musiikit. Siksi seurakunnan päämessussa, on se mihin kellon aikaan tahansa, pitäisi rohkeasti sekoittaa musiikkipakkaa. Ammattitaitoisien kirkkomuusikon ohjauksessa se

voi tapahtua kauniisti. Messun rakenteen ja sisällön puolesta urkujen ja kaikenlaisten muiden soittimien rinnakkaiselo antaa yhtä genreä paremmat mahdollisuudet sanoman ilmentämiseen. Seurakuntalaisemme ovat monenkirjavaa joukkoa. Samalla tavalla monenkirjavia tulee olla myös niiden musiikillisten impulssien, joiden varassa merkitykselliset uskonnolliset kokemukset usein syntyvät.

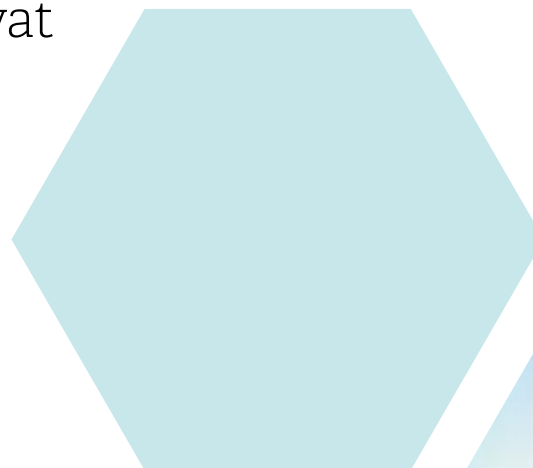
Nyt tarvitaan ”musiikkityylien välistä ekumeniaa”, jotta Ylen ykkösen, Radio Suomen ja Radio Novan kuuntelijat voisivat kokoontua murtamaan leipää samaan pöytään. Tarvitaan rohkeaa ja luovaa eri musiikkityylien yhteiseloa messun kontekstissa. Tarvitaan reformaatiota! ✕

Eri ihmisiä puhuttelevat erilaiset musiikit.

2/2016, CRUX

CRUX, 2/2016

MARTTI LUTHER JA MUSIIKKI

Reijo Pajamo tarkastelee artikkelissaan, mitä Luther ajatteli musiikista, millaisena hän näki musiikin sisällön ja tehtävän, millä tavoin hän käytti musiikkia julistustyössään ja mikä merkitys Lutherin ajatuksilla on ollut myöhemmälle kirkkomusiikille.

REIJO PAJAMO
Kirkkomusiikin emeritusprofessori,
Sibelius-Akatemia

Martti Lutherin musiikkiteologian perustana ja lähtökohdiana oli ”Musiikki on Jumalan antama lahja, jota meidän tulisi käyttää oikein”. Luther itse oli hyvin musikaalinen. Musiikkikasvatuksen hän sai poikavuosinaan Magdeburgissa ja Eisenachissa. Yliopistovuosina hänestä kehittyi taitava laulaja ja luutunsoittaja. Ollessaan munkkina augustiinolaisluostarissa Erfurtissa Luther perehtyi katolisen kirkon rikkaaseen musiikkiperinteeseen: vanhoihin gregoriaanisiin messusävelmiin, hymneihin, sekvensseihin ja rukoushetkien sävelmiin. Vuonna 1511 hän teki matkan Roomaan, jossa hän

kuuli alankomaalaisen koulukunnan tunnettujen säveltäjämestarien teoksia. Häntä viehätti erityisesti Josquin Depres’in sävellykset. Luther ammensi musiikilliset vaikutteensa varsin monelta eri taholta.

Martti Lutherin elämäнкаari osui ajankohtaan, jolloin keskiaika vaihtui uuteen aikaan ja jolloin keskiajan polyfoninen musiikki alkoi muuttua helpommin tajuttavaksi homofoniseksi musiikiksi. Luther oli musiikillisessa mielessä ”kahden aikakauden kansalainen”. Hän halusi siirtää rikkaan keskiaikaisen sävelmämateriaalin palvelemaan reformaatioajan kirkkoa ja sen jumalanpalveluselämää. Luther tajusi, että sitä oli kuitenkin muokattava, jotta

se voisi paremmin palvella kansan-kielisen kirkon musiikillisia toimintaperiaatteita.

Varasti pirulta sävelmät

Luther ammensi musiikkivaikutteita myös kirkkoisä Augustinuksen kirjoituksista Confessiones ja De Musica. Niiden myötä hän oivalsi etenkin musiikin yhteiskunnallisen merkityksen. Mutta Luther kehitti ajatusta vielä pidemmälle. Hän kumosi keskiaikaisen käsityksen, joka teki selvän eron hengellisen ja maallisen musiikin välillä. Lutherin mielestä myös maallinen musiikki on Jumalan lahja. Siksi hän hyväksyi sen käytön jopa jumalanpalveluksessa.

Seurakuntavirttä muodostaessaan Luther käytti hyväksi hymnien, liturgisten aklamaatioiden, laudalaulujen, sekvenssien, seka- eli makaronilaulujen, psalmien, kantikumien ja minnelaulujen lisäksi maallisia sävelmiä. Hänen tarkoituksenaan oli kansanomaistaa kirkkolaulua, mikä tapahtui kahdella eri tavalla: 1) Seurakunnalle tarjottiin mahdollisuus laulaa virsiä omalla äidinkielellään. 2) Kansankielinen virsilaulu oli nostettava jumalanpalvelus-musiikin päämuodoksi.

Levittäessään uutta evankelista oppiaan Luther käytti sanojen siivittäjänä tunnettuja maallisia sävellyksiä, jopa kansanlauluja. Niinpä monet tunnetut luterilaiset koraalit ovat tulleet tunnetuiksi alkuaan maallisina lauluina, esim. ”Oi rakain Jeesukseni” (Mein Gemüt ist mir verwirret), ”Jos Jeesus Herrani” (Venus du und dein Kind) ja ”Maat, metsät hiljennein” (Innsbruch, ich muss dich lassen). Lutherin mielestä oli aivan luonnollista, että kansankielisen seurakuntavirren sävelminä käytettiin kansansävelmiä. Tästä periaatteesta vastustajat käyttivät ilmaisua ”Luther varasti pirtulta sävelmät”. Lutherin ennakkoluulottomuus musiikkiasioissa tuli esille myös siinä, että hän hyväksyi myös soittimien käytön kirkossa.

Musiikin parantava, palveleva ja jalostava vaikutus

Mikä merkitys musiikilla on? Lutherin mielestä musiikilla oli tärkeä merkitys ihmisen tunne-elämään. Musiikki poisti esimerkiksi raskasmielisyyden, joka Lutherin mielestä johtui enemmän pahan hengen vaikutuksesta kuin mielen masennuksesta. Eräässä pöytäpuheessa Luther sanoo: ”Saatana on murheen henki. Siksi se ei voi sietää iloa vaan

Musiikilla tuli olemaan keskeinen osa myös kirkollisessa kansanopetuksessa

pysyy aina kaukana musiikista.” Oivaltaessaan, että musiikilla on ihmiseen parantava vaikutus, Luther käytti musiikkia eräällä tavoin aseena epäuskoa kohtaan. Niinpä hän usein toistikin: Musica diabolus est – ”Musiikki karkoittaa paholaisen”. Musiikilla on Lutherin mielestä myös palveleva luonne. Siksi musiikki, Jumalan antama lahja, oli yhdistettävä evankeliumin julistukseen. Kristittyjen tuli musiikin avulla julistaa Jumalan kiitosta. ”Kirkko, joka ei veisaa ylistystä ja kiitosta Jumalalle, ei ole Kristuksen kirkko”, sanoi Luther. Lutherin ajatuksissa korostuu myös vanha kreikkalainen ethos-oppi, jonka mukaan musiikilla on ihmistä jalostava vaikutus.

Koulumestarin pitää osata laulaa

Luther puhui usein musiikista, kuuluihan se osana hänen päivittäiseen ohjelmaansa. Musiikillisia aineksia hän löysi kaikkialta, myös luomakunnasta: ”Da singen alle Vögelein” (Tuolla laulavat kaikki linnut) ja ”Die liebe Nachtigall macht alles fröhlich überall” (Rakas satakieli tekee kaiken iloiseksi kaikkialla).

Lutherin ajatukset heijastuivat voimakkaana myös reformaatio-ajan koululaitoksessa. Esimerkiksi Suomen ensimmäisen, vuonna 1571 ilmestyneen koulujärjestyksen mukaan koulun tärkeimmät oppiaineet olivat uskonto, latina ja laulu. Jokainen koulupäivä alkoi ja päättyi laululla. Lutherin ajatus ”Koulumestarin pitää osata laulaa” vaikutti siihen, että musiikilla tuli olemaan keskeinen asema myös kirkollisessa kansanopetuksessa. Ja kun kansakoululaitos syntyi, laulu kuului alusta alkaen koulun pakollisiin oppiaineisiin. ✕

Lutherin vaikutus myöhempään musiikkiin

- Luther loi perustan jumalanpalvelusmusiikille, jonka keskeisin aines on seurakunnan laulama virsi.

- Luther toimitti ensimmäiset virsikirjat, joiden välityksellä hänen virensä levisivät eri puolille Eurooppaa. Suomessa ensimmäinen virsikirja ilmestyi vuonna 1583 sisältäen 19 Lutherin virttä (mm. Meidän linnam on Jumal taivast). Luterilaisten kirkkojen virsikirjat pohjautuvat edelleenkin valtaosaltaan Lutherin ajan virsimateriaaliin.

- Virren sävelmästä, koraalista, tuli protestanttisen kirkkomusiikin musiikillinen perusta. Sitä käytettiin motettien, kantaattien, passioiden ja erilaisten urkuteosten sävelmäaineeksena. Lutherin esittämien musiikillisten ajatusten taitavimmaksi toteuttajaksi kohosi Johann Sebastian Bach, ”viides evankelista”, jonka sävellystuotan-

nosta kaksi kolmasosaa pohjautuu koraaleille.

- Lutherin ansiosta kuorolaulu vakiinnutti asemansa jumalanpalveluksessa. Useimmiten virret opittiinkin kuoron ja seurakunnan välisenä vuorolauluna (alternativkäytäntö).

- Ottaessaan jumalanpalvelukseen kansankielisen virsilaulun Luther oivalsi laulun viestittävän merkityksen. Myöhemmin myös eri herätysliikkeet ovat käyttäneet musiikkia omien oppiensä levittämisessä.

- Martti Lutherista puhutaan usein myös säveltäjänä. Hänen tiedetään varmuudella säveltäneen kaksi teosta: Sanctus (Pyhä) ja motetin ”Non moriar ded vitam” (En minä kuole vaan elän), mikä pohjautuu psalmin 118 jakeeseen 17. On todennäköistä, että monet Lutherin muodostamiksi merkityt

koraalit ovatkin hänen omia sävellyksiään. Esimerkiksi vuonna 1995 ilmestyneessä Saksan luterilaisen kirkon virsikirjassa Evangelisches Gesangbuch virren ”Enkeli taivaan” (EG 24 Vom Himmel hoch, da komm ich her) ja virren ”Jumala ompi linnamme” (EG 362 Ein feste Burg ist unser Gott) säveltäjäksi on merkitty Martti Luther. Edellisen Luther sävelsi vuonna 1539 ja jälkimmäisen 1529.

- Martti Lutherin musiikilliset ajatukset eivät ole pelkkää historismia. Niillä on edelleenkin sanottavaa oman aikamme ihmisille. Olihan Lutherin avaran musiikkinäkemyksen taustalla yhteiskunta, jossa musisoitiin runsaasti, luonnollisissa yhteyksissä ja mielellään. Kunpa jälleen tajuaisimme, miten suuri viestittävä, palveleva, parantava ja jalostava vaikutus musiikilla edelleenkin on! ✕

PROTESTANTTIEN MARSELJEESI?

"Miksei itsenäisyyspäivän jumalanpalveluksessa laulettu 'Jumala ompi linnamme'?" Tämän kysymyksen eteen minut asetettiin, olin vähällä sanoa "hiljattain", mutta tarkemmin ajatellen siitä on aikaa osapuilleen neljännesvuosisata.

SAMPPA ASUNTA
Rovasti, Ruovesi

Edellä esitetty kysymys oli yllättävä. Itse asiassa tuollainen virsivalinta ei ollut koskaan käynyt mielessäni vakavasti otettavana mahdollisuutena. Uskonpuhdistuksen muistopäivän virsisuosituksiin toki tiesin sen kuuluvan, mutta en ollut silloinkaan ollut erityisen halukas sitä valitsemaan. Syykin oli selvä. Viittasinkin vastauksessani tuohon haluttomuuteeni ja sanoin, ettei "se vanha vainooja, kavala, kauhea" ole mielestäni sen paremmin ryssä kuin paavikaan, eikä kukaan muukaan, joka on verta ja lihaa.

Olin silloin ja olen edelleenkin sitä mieltä, että tuo Lutherin taisteluvirsi sopii parhaiten laulettavaksi kolmantena paastonajan sunnuntaina, kun päivän otsikkona on "Jeesus, Pahan vallan voittaja", tai niin kuin silloisessa evankeliumikirjassa, "Taistelu pimeyden valtoja

vastaan". Tai joka tapauksessa paastonajan alkupuolella, jolloin noiden valtojen todellisuus on Raamatun teksteissä erityisesti esillä.

"Meillä ei ole taistelu verta ja lihaa vastaan, vaan hallituksia vastaan, valtoja vastaan, tässä pimeydessä hallitsevia maailmanvaltiaita vastaan, pahuuden henkiolentoja vastaan taivaan avaruuksissa", kirjoittaa Paavali efesolaisille, kuten sanat (Ef. 6:12) kuuluvat monille yhä tutuimmassa raamatunkäännöksessä. Usein tosin on nähty mikä tämänilmaisista löytyvä hallitus, valta tai maailmanvaltiat milloinkin noiden kosmisten henkivaltojen henkilöitymänä. Tai sitten toisuskaiset, "mustat munikit", joiden "pyhät savut" ja "latinan-litaniat" ovat uskonsodaksi naamioituneen 30-vuotisen sodan suomalaisotureiden halveksunnan kohteena Lauri Pohjanpään runossa Hakkapeliitat. Runohan päättyy näin: [i]Kuulethan, leirissä veisatahan: / "Meidän linnam' on Jumal' taivaast', / meidän kilpem' ja otam'..."[/i]

Kiistat virren taustalla

Tokihan on perusteltua olettaa, että tohtori Martinuksenkin mielessä on ollut jokin aistimaailmasta löytyvä pimeyden valtojen edustaja. Ja kyllähän sellaiseksi hyvin voi sopia [i]vicarius Filii Dei[/i], Rooman piispa universaalisine auktoriteettivaatimuksineen, joten siinä mielessä virsi hyvinkin näyttäisi soveltuvan reformaation tunnuslauluksi, "protestanttien marseljeesiksi", jollaisena sitä on myös paljon käytetty. (Kuinka laajalti tämä nimitys on tunnettu, ei ole tiedossani; itse olen sen kuullut Helsingin Olaus Petrin kirkon kanttorilta **Torsten Ste-**

niukselta, R.I.P., joka ei varsinaisesti lukeutunut protestanttisuuden ylimpiin ystäviin...) Mutta tuohon yleisesti omaksuttuun käsitykseen on kohdistettu myös epäilyksiä.

"Jumala ompi linnamme" on kirjoitettu vuonna 1528, jolloin reformaation asialistalla olivat kiivaat ehtoollisoppiväittelyt Zwinglin ja hänen kannattajiensa kanssa. Niiden huipentumana oli seuraavan vuoden lokakuussa käyty Marburgin uskontokeskustelu, jossa sinetöitiin Lutherin ja Zwinglin kannattajien välirikko. On arveltu, että virren taustalla olisivatkin juuri nuo erimielisyydet, eivätkä niinkään paavinkirkon ja luterilaisuuden väliset kiistat, eikä "der alt böse Feind" asuisikaan tämän virren käsitteistön mukaan Roomassa vaan Bernissä tai Baselissa. Eikä Lutherin taisteluvirsi olisi tämän mukaan oikeastaan yhtään sopiva miksikään yhteisprotestanttiseksi marseljeesiksi.

Harhaanjohtavat mielikuvat

Mutta eihän se vanha vainooja missään maantieteellisesti määriteltävässä paikassa asunut eikä asu, eikä ole niin helposti nujerrettavissa. Vaikka me kernaasti hänet lokalisoisimme ja personifioisimme, niin se ei onnistu. Olkoon hänen suurlähettiläänsä mielikuvisammme paavi, ryssä, Amerikka tai EU, tai vaikka jokin omista kotoisista poliittisista puolueistamme, niin ne mielikuvat johtavat harhaan. "Emmehän me taistele ihmisiä vastaan vaan henkivaltoja ja voimia vastaan, tämän pimeyden maailman hallitsijoita ja avaruuden pahoja henkiä vastaan. Ottakaa siis yllenne Jumalan taisteluväline... ottakaa Hengen miekka, Jumalan sana."

Se sana seisoo vahvana. ✕

VIRSIKIRJA

- MITEN ME OJENNAMME SEN HEILLE?

Miten ojennamme virsikirjan lapsille ja nuorille tai kaiken ikäisille?

Kerrommeko heille, että Luther ja Agricola tekivät melkoisen urakan, jotta

saisimme lukea, uskoa, ilmaista uskoa ja laulaa äidinkielellämme.

Kerrommeko, että vielä vähän aikaa sitten rajan takana inkeriläiset kokoontuivat salaa lukkojen taakse laulamaan kynttilän valossa kylän ainoasta suomenkielisestä virsikirjasta. Salaa ja hissukseen, koska virsien laulaminen oli kiellettyä.

ILONA NYMAN

Kanttori, Kirkkonummen suomalainen seurakunta

He seisovat hämillään kirkon eteisessä. Seison kirkon käytävän alkupäässä kuin porttivahtina, virsikirjahyllyn vieressä. Olen ojennamassa virsikirjoja rippikoululaisille. Puhuuko elekieleni, että tässä on nyt teillekin tämä itsestään selvä nide, jotta teillä olisi jotain kädessä pidettävää kirkonmenojen ajan. Vai kerronko sanoitta, että tässä on satoja vuosia vanha aarre? Ota se yllpeästi vastaan. Saat pitää sitä julkisesti omassa kädessäsi ja lukea sitä omalla äidinkielelläsi. Ja mikä parasta, saat laulaa siitä lauluja omalla äänelläsi.

Usko, elämä ja rukous

Rippikoulun opetussuunnitelman kolme koria, usko, elämä ja rukous yhdistyvät luontevasti virsissä. Monen virren tarina on elämänmaakuinen ja usein rukousmuodossa. Uskon opitkin on tarkistettu kirkolliskouksessa. Virsi ei ole lipsahta-

nut runoilijan tai säveltäjän kynästä itsestään selvästi. Sanat ja lauseet ovat piirtyneet paperille monien kokemusten, tapahtumien, kipujen, oivallusten, yhteisöjen ja ilojen tähden. Kaikki nuo eri aikakausina eläneet runoilijat, säveltäjät sekä virsiä eripuolilla laulaneet ihmiset ovat laulaessaan samaa joukkoa. Virsi yhdistää ihmisiä, tarinoita ja teemoja toisiinsa.

Lutherille ja Agricolalle äidinkieli oli tärkeä asia. Virsikirjassa vii lahtaa jonkin verran sellaista sanastoa, jota me työntekijätkään emme ihan pureksimatta ymmärrä. Virsiin tutustuminen vaatii aikaa ja vaivaa. Uskonnollinen sanasto pysyy vieraana, ellei sitä opeteta ja käytetä. Opetussuunnitelmassa on paljon virsitermistön mentäviä rakoja. Virsi voi tukea opinkappaleen oppimista ja toisinpäin.

Rippikoulussa on paljon päivittäisiä rutiineja. On oikeutettua ujuttaa päiväohjelmaan myös vartti virrellekin. Virsikirjan ojentajan ei

tarvitse olla kanttori. Virsi on laskeutunut jo aikaa sitten alas urku-parvelta. Kitarasäestys ei ole kilpailija uruille vaan mahtava työtoveri. Leiritulilla opittu virsi kaikuu ko-measti konfirmaatiossa urkujen säestyksellä.

Matoa koukkuun

Rippikoulussa ohjaaja tarvitsee toisinaan konkreettisia houkuttimia, joilla saa nuoren havahtumaan unes-taan ja pysymään hereillä opetetta-van asian äärellä. Ohjaaja tarvitsee itsekin kikkoja, joilla pukea tiedolli-nen aines sanoiksi ja lauseiksi. Vir-sien taustatarinat, esineet, tehtävät ja esimerkiksi kilpailut ovat apuna kiskoessa virsirekeä liikkeelle. La-kupussi palkintona riittää usein he-rättämään kilpailuvietin. Visailu voi saada rippikoululaiset avaamaan yl-lättävän rivakasti virsikirjan kannet virsivisassa. Sääntöjen ja kilpailun kulun pitää olla hyvin mietittyjä, et-tei tuomari joudu pulaan. Kilpailu ei ole itsessään se juttu, vaan se mitä

REFORMAATIO

”Virsi yhdistää ihmisiä, tarinoita ja teemoja toisiinsa.

sen kautta voi oppia. Nykynuori elää some-virikkeiden, kouluhaasteiden, harrastuspaineiden ja ystävyys-suhdeverkkojen ruuhkassa etsien omaa paikkaansa. Kertokaamme hänelle virren 338 taustalla oleva satu. Kellon viisari uupuu, kun se alkaa laskea vuosikymmenten aikana ottamia askelia. Kellotaulu kehottaa viisaria ottamaan vain yhden askeleen kerrallaan. Yksi askel ei ole rasakas. Kaikkien miljoonien askeleiden ottamisen ajattelemisen sen sijaan uuvuttaa. Päivä vain ja hetki kerrallansa.

Mitä opimme kun laskemme virren 341 kaikki kiitos-sanat? Mitä virren runo kertoo kirjoittajan elämästä? Kertooko se valtavasta menestyksestä ja saavutuksista vai kertooko se elämänasenteesta? Olen kuullut nuorilta huikeita arvailuja virren tekijän elämäntilanteesta.

Suomalaisen lapsen on hyvä oppia laulamaan virsi 462, sillä onhan se kansallissäveltäjämme teos. Jean Sibelius rakasti luontoa, jonka yksi elementti musiikkikin on. Virren 462 syntyaikoihin elettiin enemmän säiden haltijan armoilla kuin me tässä proteiinipatukka-ajassa. Toisaalta olemme eläneet maailmanlaajuisesti ennätyskellisen lämmintä vuotta. Uhkakuvat ilmaston lämpenemisen tuomista katastrofeista ovat vahvistuneet. Ihminen ei voi säätää kaikkea, vaikka kovin viisas

onkin. Virren äärellä voimme poh-tia ihmisen asemaa ja paikkaa luomakunnassa Luojan työtoverina.

Repusta evästä

Tämän päivän koulumaailmassa virsi taistelee paikastaan. Seurakunta voi tukea niitä opettajia, jotka haluavat pitää virren puolta. Jos seurakunnalla on vielä aamuhartausvuoroja kouluilla, on hyvä antaa koko vuodeksi virsilista valmiiksi harjoittelua varten. Voimme tarjota luokille laulatushetkiä virsilistan sisäanjajoa varten. Virsiä on nykyään helppo äänittää niitä hetkiä varten, kun luokassa ei ole säestäjää. Konkreettiset ja eri aistein haivaattavat asiat voivat kutsua lasta ja nuorta kiinnostumaan virsikirjasta.

Omasta virsirepustani löytyy muun muassa munalukko, avain, lammas, enkeli, lautanen, risti, lintu, sydän, maapallo, taskulamppu, Raamattu, leipä, triangel,

rytmimuna, kapulat ja soittorasias. Esineiden kautta voi luoda virrelle maiseman. Kaikki me katselemme maisemaa omin silmin ja havainnoimme erilaisia asioita. Jos virren saa liittymään suurempaan kokonaisuuteen sen oppii ja sen merkitys vahvistuu.

Nykyaikana on kuunneltavissa paljon erilaisia virsiäänitteitä. Lapsi voi kylpeä virsissä leikkiessään, askarrellessaan sekä liikkeessään ja oppia siten niitä vaivihkaa. Melodiat ja sanat virtaavat nopeasti pienen lapsen muistiin, kun niitä tarjoillaan mukavassa tunnelmassa. Ja kun virret kerran muistiin pääsevät, ne pysyvät siellä viime hetkiimme saakka. Tuttu virsi voi olla yksi niistä harvoista elementeistä, joka joskus puhkaisee tien muistamattomuuden muurin läpi. Sen on todistanut silmänurkkain helmet sairaaan vuodeosastolla monta kertaa. ✕

TERVEISIÄ PENNSYLVANIASTA!

Lutheran Theological Seminary at Gettysburg ja Kirkon ulkoasiainosasto (KUO) tarjoavat kiinnostavan mahdollisuuden tutkijoille tai teologian opiskelijoille viettää vuosi Yhdysvalloissa. Latinan sana sēminārium juontaa juurensa sanaan 'semen', joka viittaa siemeneen ja kylvämiseen. Seminaarissa kasvatetaan pappeja, kirkon tulevia johtajia.

KAROLIINA NIKULA

TT, tutkija, sairaalapastori, Gettysburg, USA

Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen ulkoasiain osaston teologisten asiain yksikkö mahdollistaa stipendejä teologian opiskelijoille, tutkijoille, eri kirkollisten alojen opiskelijoille sekä kirkon henkilöstölle (ks. lisää mahdollisuuksista KUO:n verkkosivuilta). Yksi kiinnostava mahdollisuus, myös tutkijoille, on ELCA:n (Evangelical Lutheran Church in America) Luterilainen Teologinen Seminaari Gettysburgissa. Se on perustettu 1826 ja on USA:n vanhin toiminnassa oleva luterilainen seminaari. ELCA on yksi USA:n suurimmista luterilaisista kirkkoista.

Monelle tulee Gettysburgista ensimmäisenä mieleen Yhdysvaltain sisällissota, sillä Gettysburgissa, seminaarin kampuksen ympärillä, käytiin sisällissodan merkittävin taistelu 1863. Abraham Lin-

colnin kuuluisin puhe, Gettysburg Address, on myös pidetty Gettysburgissa.

Gettysburg ei ole kovin tyypillinen amerikkalainen pikkukaupunki. Kaupunkia ei niinkään hyvin kuvaa se, että asukkaita on noin 7 000, vaan ennemminkin se, että opiskelijoita on yli 2 000 (Gettysburg College) ja vuosittain turisteja käy arvioinnista riippuen jopa noin 3 miljoonaa. Siinäpä on pastoraaliteologille tutkimista riittien merkityksestä sotatraumasta selviytymisessä tai kirkkohistorioitsijalle pappien roolista sisällissodassa.

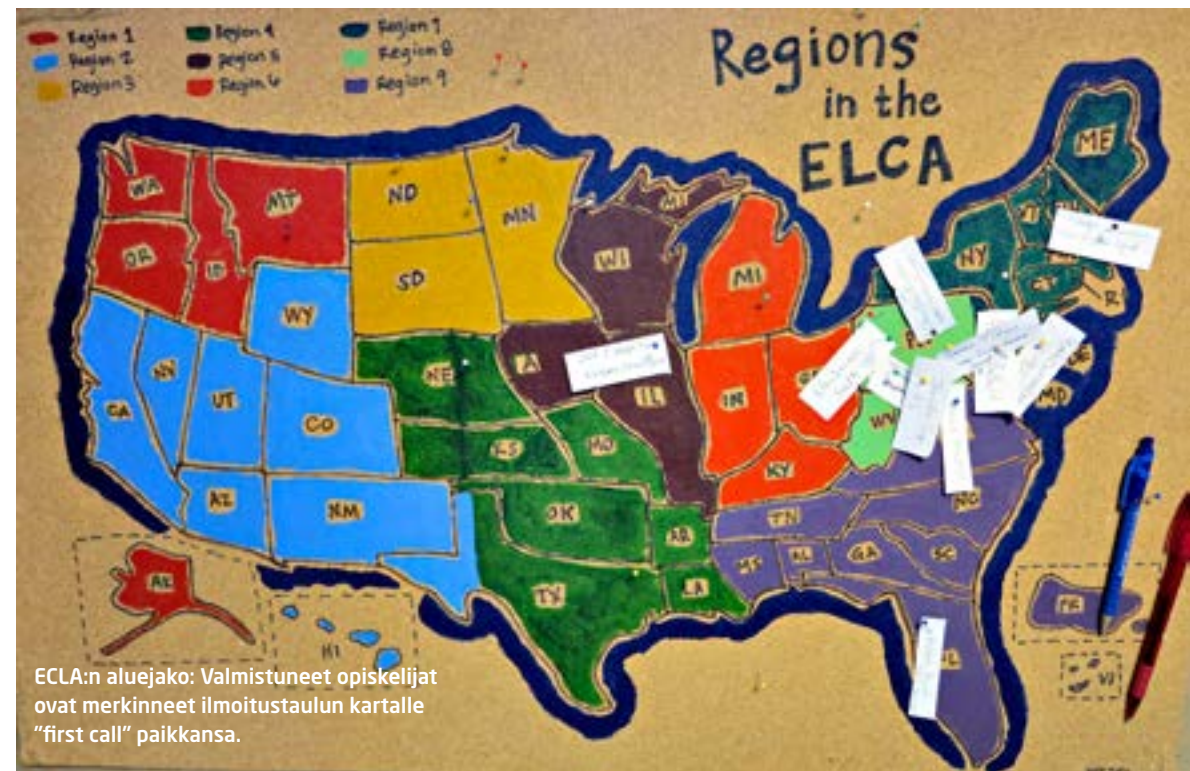
Huomioita kampuselämästä Gettysburgista

Amerikkalaista elämää tai yhdysvaltalaisia on vaikea laittaa yksittäiseen muottiin, sillä on olemassa ”monta Amerikkaa”. Elämä Gettysburgin kampuksella ja kaupun-

gissa on melko aktiivista, ainakin niin halutessaan: olipa kyse lukupiiristä, urheilujoukkueesta tai illalliskutsuista. Kaupunki on kiinnostava, kaunis ja eloisa.

Yhteisöllisyyttä rakennetaan seminaarilla monin tavoin: esimerkiksi päivittäisillä hartauksilla kampuksen kappelissa, tiistai-iltojen vapaamuotoisilla kokoontumisilla paikallisessa irkkubussissa ja ”Luther Bowl” -jalkapalloturnauksella – joka muuten on vuoden vanhempi kuin Super Bowl.

Aktiivisuus näkyy myös paikallisten seurakuntien elämässä. Jos eivät seurakuntalaiset ole aktiivisia, moni asia jää hoitamatta. Paikallisseurakunnilla on usein selkeät profiilit ja identiteetit. Monesti seurakuntien nimet ovat persoonallisia kuin Suomessa paikkakuntien mukaan nimetyt seurakunnat. Vähemmistökirkossa on varmasti

ELCA:n aluejako: Valmistuneet opiskelijat ovat merkinneet ilmoitustaulun kartalle ”first call” paikkansa.

YHDYSVALLOISSA TEOLOGI- KOULUTUS TAPAHTUU PALJON KIRKKOJEN OMISSA OPPI- LAITOKSISSA.

vähemmistökirkon pulmat, mutta moni asia näyttäytyy myös melko kiinnostavalta mahdollisuudelta, siinä miten paikallinen seurakunta yhteisönä rakentuu ja toimii, tarvittaessa melko ketterästi. Antaminen ja auttaminen tulevat esiin positiivisessa valossa, eikä monelle negatiivisessa veronkannon valossa. Varainkeruu on olennainen osa monenlaista toimintaa Yhdysvalloissa, myös seminaarilla. Varoja on seminaarilla kevätlukukaudella kerätty muun muassa järjestämällä olutfestivaalit.

KUO:n ja Gettysburgin seminaarin välinen tutkijavaihto on helpon olinen mahdollisuus myös perheelliselle, sillä kampuksella otetaan lapset ja puoliset hyvin mukaan yhteisön elämään. Kursseja voi tehdä myös muissa ELCA:n seminaareissa, joista lähin on Philadelphia ja Washington Theolo-

gical Consortiumin kuudessa eri yhteistyöoppilaitoksessa.

ELCA:n pappien koulutus

Teologian asema yliopistoissa vaihtelee maittain. Yhdysvalloissa teologikoulutusta tapahtuu paljon kirkkojen omissa oppilaitoksissa, kuten ELCA:n seminaareissa. Koulutus seminaarilla tapahtuu paljolti pienryhmissä ja opetus on käytännönläheisempää kuin Suomessa. Opiskelijoilla voi olla takanaan kandin tutkinto pukusuunnittelussa tai biokemiassa ja sillä taustalla ryhdytään opiskelemaan tunnustuskirjoja.

ELCA:n papin matka kirkon virkaan alkaa jo ennen opintojen aloittamista, sillä opiskelijoiden täytyy aloittaa kandidaatti-matkansa (candidacy) myös kirkon kanssa, ei vain oppilaitoksen kanssa. Seminaarissa opiskelija opiskelee ensisijaisesti papiksi, ei niinkään teologiksi. Kasvu

Kampuksen päärakennus ja tutkija työssään.

ja matka papiksi alkaa järjestelmällisesti jo ennen seminaariin tuloa. Hengelliseksi johtajaksi kasvaminen on seminaarissa luonnollisesti toisenlaista kuin tunnustuksettomassa yliopistossa opiskelu. Seminaarissa pyritään kouluttamaan ja kasvattamaan tulevaisuuden johtajia (leader), suunnannäyttäjiä ja kannanottajia kirkkoon.

Oppilaitoksen resurssit ovat (ainakin toistaiseksi?) toisenlaiset kun Suomessa: jokaisella on oma "academic advisor", joka on professori. Omalle erityisalalleen voi siis saada varsin henkilökohtaista ja tiivistä ohjausta, sparrausta ja mentorointia.

Koulutus ei Yhdysvalloissa lähtökohtaisesti ole ilmaista. Papiksi kouluttautuminen on taloudellisesti huomattavasti vaativampaa kuin Suomessa. Lisäksi papin palkka ei usein ole kovin kilpailukykyinen, vaikka hiippakunnilla on omat suositukset palkoista. Yleensä palkan pitäisi olla alueen keskipalkan tienoilla. Opiskelijoita valitessaan seminaarilla ollaankin kiinnostuneita myös siitä, ettei tulevalle opiskelijalla ole liikaa aiempaa opintolainaa. Monet opiskelijat saavat ai-

nakin jossain vaiheessa opintojaan jonkinlaisen stipendin jostain (esim. omasta seurakunnasta, seminaarilta tai ELCA:lta). Myös monet kurssikirjat täytyy ostaa itse, sillä vaikka kirjasto onkin hyvä, monia kirjoja on vain yksi tai kaksi kappaletta, ei kaikille peruskurssilaisille.

Kutsu papiksi

Helmikuussa viimeisen vuoden opiskelijat saavat tietää alueen, jolle he tulevat valmistumisen jälkeen sijoittumaan. Alueita on Yhdysvalloissa yhdeksän. Siinä on vielä aika paljon maantieteellistä vaihtelua, mihin sijoittuu.

Esimerkiksi alue neljä sijoittuu maantieteellisesti Texasista Neb-raskaan. Kyse ei ole vain siitä haluaako lähteä ”pääkaupunkiseudun ulkopuolelle”, vaan tilannetta voi verrata maantieteellisesti siihen, että Suomesta tulisi lähtö Slovakiaan tai Portugaliin.

Käytännössä pappisvihkimystä etsivän täytyy olla valmis lähtemään sinne minne kutsu käy. Jos ei ota tarjottua paikkaa vastaan, voi joutua odottamaan vuoden, ennen kuin seuraavat ”first call”-paikat

täytetään. Keskiarvoinen yhdysvaltalainen muuttaa 12 kertaa elämänsään, moni toiseen osavaltioon. Muutto kauaskin vaikuttaa monelle olevan luonnollinen osa elämänkulkua.

Pappien työllisyystilanne Yhdysvalloissa

Yhdysvalloissa luterilaisten pappien työllisyystilanne näyttäytyy hyvänä, ainakin jos on valmis lähtemään myös kaupunkien ulkopuolelle. Kaikkiin seurakuntiin ei saada pappeja, koska pappeja ei ole riittävästi. Toisaalta kaikilla seurakunnilla ei tahdo varat riittää kokopäivätoimiseen pappiin. Osaa seurakunnista palvelevat opiskelijat, jotka tekevät vuoden seurakuntaharjoittelun tai eläkeläiset.

Erilaisten arvioiden mukaan seuraavien lähivuosien aikana luterilaisissa seurakunnissa Yhdysvalloissa on 700 - 1 000 papin vaje. Toisaalta, Suomessa puhuttiin pitkään tulevasta pappispulasta, jota sitten ei kuitenkaan tullut.

Jos pappien työllisyystilanne Suomessa kovasti heikkenee, voi harkita muuttoa Yhdysvaltoihin. Kaikille muutto toiseen maahan ei tietenkään sovi tai edes kiinnosta, mutta paikkakunnan vaihto saattaa saada elämässä aikaan myös jotain sellaista, mitä ei koskaan osannut kuvitellakaan.

Kirjoittaja viettää kuluva akateemisen lukuvuoden Gettysburgin Luterilaisessa Teologisessa Seminaarissa tutkien sairaalasielunhoitoa ja kuuntelemisen teologiaa.

RIPPIKOULU-UUDISTUS ETENEE

Osana rippikoulun uudistamisprosessia on juuri julkaistu Isoja ihmeitä – isostoiminnan linjaus 2016. Linjauksella pyritään yhtenäistämään kirkon varsin monimuotoista isostoimintaa ja linjaamaan yhteisiä keskeisiä periaatteita. Linjaus tukee seurakuntien ja järjestöjen paikallista kehittämistyötä.

HELI PRUUKI

TT, pastori, vs. asiantuntija, Kirkon kasvatus ja perhe -yksikkö, Kirkkohallitus

Isostoiminnan päätavoite liittyy RKS 2017:ssä luonnosteltuun toiminta-ajatukseseen: ”Isostoiminta vahvistaa nuoren uskoa kolmiyhdyteiseen Jumalaan ja varustaa häntä elämään kristittyinä.”

Vahvistaa-verbillä liitytään luterilaiseen kasteteologiaan. Rippikoulu ja isostoiminnan tehtävänä on auttaa nuorta elämään ja ymmärtämään sitä uskon todellisuutta, josta hän on pyhässä kasteessa tullut osalliseksi. Rippikoulu ja sen jälkeinen isostoiminta antavat nuorelle välineitä elämään kristittyinä nyt ja jatkossa.

Varustamista tarvitaan hengellisen elämän hoitamiseen, uskon ja tiedon välisen problematiikan käsittelyyn, Raamatun lukemiseen ja uskontojen väliseen vuoropuheluun. Rippikoulu ja isostoiminta varustavat seurakuntalaisuuteen ja kristittynä kasvamiseen, joka jatkuu läpi elämän. Ne varustavat eettiseen pohdintaan arkielämässä: toteuttamaan lähimmäisenrakkautta, arjen kristillisyyttä ja globaalia vastuuta muuttuvassa maailmassa.

Katsotaan eteenpäin

Linjauksessa isostoiminnalle määritellään kuusi keskeistä linjausta,

isostoiminnan teesit. Ne ovat linjassa RKS:n suuntaviivojen ja painotusten kanssa. Ajatuksena onkin, että rippikoulua ja isostoimintaa kannattaa suunnitella saman pöydän ääressä.

Isonen on nuori seurakuntalainen, joka tarvitsee sekä sopivasti vastuuta ja aktiivisen toimijan roolia että kasvun tukea. On tärkeää, että nuorten yhteisössä vallitsee saliliva, avoin ja kannustava ilmapiiri, jossa jokainen hyväksytään omine kysymyksineen ja kehitysvaiheineen. Jokaisen hyväksyminen mukaan sellaisena kuin hän on, on kristillisen seurakunnan radikaali lupaus.

Isostoimintaa kannattaa suunnitella ja toteuttaa myös niin, että katsotaan alusta alkaen tietoisesti eteenpäin. Merkitykselliset rippikoulu- ja isosvuodet ovat tärkeä osa nuoruutta, mutta seurakuntayhteys jatkuu läpi elämän.

Isoja ihmeitä -julkaisu postitetaan seurakuntiin toukokuun puoleen väliin mennessä, ja se on ladattavissa sähköisenä versiona Sakastin Rippikoulu -uudistus sivuilta Uudistukset ja hankkeet -yläotsikon alta. Ehdotus kirkon uudeksi rippikoulusuunnitelmaksi tuodaan piispaainkokouk-

selle vuoden 2017 aikana. Vuoden 2018 aikana seurakunnissa ja järjestöissä koulutaudutaan uuteen suunnitelmaan ja vuoden 2019 rippikoululaiset käyvät uuden suunnitelman mukaisen rippikoulun. **X**

Isostoiminnan teesit kuuluvat:

- Nuori on ihme. Isostoiminnan lähtökohtana on nuoren oleminen ja kasvu sellaisena seurakuntalaisena kuin hän on.
- Isonen on osa nuorten porukkaa seurakunnassa. Isostoiminnassa tärkeää on turvallisuus, yhteys, ilo ja nähdäks tulemisen kokemus.
- Kaikenlaisille nuorille on tilaa isostoiminnassa. Jokainen on tervetullut, riippumatta siitä, mitkä ovat hänen omat syynsä osallistua.
- Isosena tarvittavia taitoja ja tietoja opitaan sekä osallistumalla seurakunnan elämään että kouluttautumalla.
- Isoset suunnittelevat ja toteuttavat toimintaa yhdessä työntekijöiden kanssa.
- Isostoiminta rakentaa siltää aikuiseen seurakuntalaisuuteen.

MESSUN ABSOLUUTIO-ALE

MARKKU KILPIÖ

Teologian maisteri, Espoo, kilpio.markku@gmail.com

Kadioituja messuja kuunnellessa ja kirkossa messuihin osallistuessani olen huomannut, että ns. synninpäästön vaihtoehtoista (11) käytetyimmiksi on noussut kaksi. Vaihtoehto seitsemän sisältää yhteydestään irrotetun raamatunjakeen ja häveliäästi hakasuluissa yksityisripin absoluutioformelin. Vaihtoehdossa yhdeksän ei ole edes hakasulkuja, vaan jälleen kontekstistaan reväistyn raamatunkohdan jälkeen seuraa absoluutio: ”Hänen palvelijanaan julistan sinulle synnit anteeksi Isän ja (+) Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.” Vain

näissä vaihtoehdoissa on ohje ristimerkin käyttämisestä. Myös vaihtoehto kaksi lähestyy absoluutiota. Oikeastaan pitäisi tarkastella ns. synnintunnustuksen ja -päästön kokonaisuutta. Sen historiallisia juuria on ansiokkaasti avannut professori emeritus **Pentti Lempiäinen** Teologisessa Aikakauskirjassa otsikolla Synninpäästön sanamuoto jumalanpalveluksessa (TA 6/1998).

Alkuun keskeisiä poimintoja Lempiäiseltä: ”Kristikunnan alkuvuosistoina ei tunnettu yksityistä eikä yhteistä rippii näiden sanojen nykyisessä merkityksessä. Tämän on yksiselitteisesti osoittanut sekä Raamatun, dogmihistorian että li-

turgiikan tutkimus.” – ”Ne Raamatun kohdat, joihin ripin perusteena tavallisesti vedotaan (Matt. 16:18–19, 18:18, Joh. 20:21–23), liittyvät alkuaan seurakuntakurin ylläpitoon, eikä niillä sinänsä ole mitään tekemistä yksityisen tai yhteisen ripin kanssa.” – ”Aiheemme kannalta on kuitenkin oleellista, ettei sen enempää Suomen kuin Ruotsinkaan uskonpuhdistaja pitänyt messun alussa olevaa synnintunnustusta armonvakuutuksineen rippinä. Lähinnä oli kysymys kirkkoon tuleiden katumuksen ilmaisemisesta. Liioin uskonpuhdistajamme eivät pitäneet tunnustusta seurannutta armonvakuutusta synninpäästönä”.

Tie oli avattu väärinymmärrykselle

Reformaatiota seuranneina vuosisatoina säilyi pitkään oikea ymmärrys synnintunnustuksen luonteesta, mutta 1913 käsikirjassa esiintyy ensimmäistä kertaa otsikko Synninpäästö. Sen vaihtoehdot tosin vielä seuraavat perinnettä, mutta otsikon valinnalla tie oli avattu väärinymmärrykselle. Silti vielä 1968 jumalanpalvelusuudistuksessa ”Synninpäästö” oli edelleen toivotus tai vakuutus, ei yksityisripin absoluutio.

Harhatien avasi Lutheran Book of Worship 1978, jonka absoluutiomalli on levinnyt luterilaisissa kirkkoissa. Suomen ratkaisun Lempiäinen tiivistää: ”Sijoittaessaan armonvakuutusten joukkoon kaksi julistavaa absoluutiovaihtoehtoa komitea on tietoisesti poikennut luterilaisesta ja yhteiskirkollisesta perinteestä”. Perusteluissaan komitea tunnustaa, että julistava synninpäästö on kuulunut yksityiseen rippiin, mutta katsoo sen käytön mahdolliseksi myös messussa, sillä ”liturgin lausuma synninpäästö perustuu varsinaisesti evankeliumin lupaukseen ja on itse asiassa yksi evankeliumin muoto”. Muotoilu on löysää teologista jargonia. Ovi avattiin absoluutio-alelle, jokaviikkoiselle yleiselle amnestialle. En voi myöskään välttää tunnetta, että julistavan absoluutioon käyttöön ”hänen palvelijanaan” kannustaa tietynlainen virkateologia.

Miksi asia on tärkeä?

Kirkkomme on ensinnäkin hairahnutut amerikanherkkuun ja poikennut suurten kirkkojen yhteisestä ymmärryksestä ja käytännöstä. Vielä vakavampi asia on absoluutioalennuksen viesti seurakunnalle: kun muutiset mukana synnintunnustuksen,

”SYNNISTÄ TULEE
JONKINLAISTA KEVYTTÄ
KIELIPELIÄ LITURGISESSA
KEHYKSESSÄ.

viikon/vuoden/vuosikymmenen synnit on Jeesuksen Kristuksen palvelijan sanalla pyyhitty pois. Synnistä tulee jonkinlaista kevyttä kielipeliä liturgisessa kehyksessä.

Pentti Lempiäisen lisäksi absoluutioon käyttöä on kritisoinut **Heikki Kotila**. Kolmaskin käytännöllisen teologian professori, **Paavo Kettunen**, on valottanut absoluutioon ongelmallisuutta perspektiivinään ihmisen häpeäkokemus. ”Vaitan, että tänä päivänä monella ihmisellä syyllisyyttä olenaisempi peruskysymys on häpeä. Hän ei messuun mennessään niinkään kysy: mitä pahaa olen tehnyt ja mitä minun pitäisi saada anteeksi. Enemmänkin ihmisen mieltä kirkkotiellä askarruttavat riittämättömyys, jaksamattomuus ja kelpaamattomuus, jotka kaikki liittyvät häpeään. Häpeästä kärsivän peruskysymys on: kelpaanko minä? Jumalasuhteessa häpeä merkitsee kokemusta: en kelpaa Jumalalle. Hän ei ota minua vastaan eikä hyväksy minua. Tämän kokemuksen aihe-

uttajana ei välttämättä tarvitse olla synti tai syyllisyys jostakin, mitä ihminen on tehnyt, vaan millainen hän on.”

Kettunen jatkaa: ”Myös suhteessa Jumalaan häpeästä kärsivän tilanne on erilainen kuin syyllisen ihmisen tilanne. Syyllisen toivo kristillisessä traditiossa on anteeksiantamus ja sovitus. Perustellusti voidaan kysyä, mitä häpeästä kärsivälle tulisi antaa anteeksi tai miten sovitus auttaisi häpeässä. Silti myös häpeästä kärsivä toivoo voivansa elää sovinnossa itsensä, toisten ihmisten ja Jumalan kanssa. Synnin/syyllisyyden tunnustaminen ja synninpäästö/anteeksiantamus eivät kuitenkaan tarjoa sitä sovitettuna elämisen todellisuutta, mitä häpeävä kaipaa. Näkemys siitä, kärsiikö ihminen syyllisyydestä vai häpeästä, koskettaa teologisesti sekä sovitukselta, kristologiaa ja jumalakuvaa että ihmisen minäkuvausta, itsearvostusta ja tunne-elämää.”

Ja vielä Kettunen: ”Sekä psykoterapiatyötä että sielunhoitoa teke-

vien kokemus on, että vasta häpeän kohtaamisen jälkeen mahdollistuu aito syyllisyyden kohtaaminen. Terve syyllisyys on kypsyyden ja vastuun kantamisen merkki, mutta kohtaamaton häpeä voi muuttua sairaaksi syyllisyydeksi. Jumalanpalveluksen kannalta tämä merkitsee, että seurakuntalaisen pitäisi voida ensin kokea, että hänet on hyväksytty ja vastaanotettu sellaisenaan. Jumalanpalvelukseen tulijan pitäisi ensin voida kokea itsensä kelpaavaksi, jolla on aito olemassaolon oikeus. Vasta sen jälkeen tulee synnin ja syyllisyyden tunnustamisen ja anteeksiantamuksen vuoro.”

Absoluutio-ale enemmän puoskaroi kuin parantaa

Rovasti **Liisa Tuovinen** sanoittaa messuun tulijan taakkoja näin: ”Osa on pelkoa, ehkä omaa elämäni tai tärkeimpien ihmisten elämää uhkaava sairaus, puute, kohtuuton tilanne. Maailman elämä on myös täynnä uhkia, todellista vaaraa. Osa taakoistani on surua kaikesta siitä, mitä olen menettänyt, joutunut antamaan pois, surua epäonnistumisesta, ehkä tulevaisuuden ja toivon katoamisesta. Osa on suuttumusta, ehkä jopa katkeruutta vääryydestä tai pahasta, jota olen joutunut kokemaan. Osa taakastani on häpeää, jotain mitä on kaatunut päälleni ilman osuuttani siihen. Olen vain jäänyt sen alle, se on syntymässä annettua. Häpeä liittyy oleellisesti olemisen tasoon, ei tekoihin. Häpeää ei voi antaa anteeksi... sitä voi vain auttaa kantamaan.” Tuovinen haluaisi kutsua synnintunnustusta ”taakkojen laskemiseksi”. Hänen ”taakkarukouksestaan” ovat poissa käsikirjan synnintunnustusten yleistävät destruktiiviset ilmaisut.

Mitkä ovat näiden aitojen, moninaisten eksistentiaalisten tunteiden keskellä ne ”synnit”, jotka juliste-

taan anteeksi annetuiksi? Mitä tehdään häpeälle ja muille taakoille? Mitä sairaalle syyllisyydelle, jota absoluutio vain lisää? Messun absoluutiossa on ongelmallista sekin, että yksityisriippin oleellisesti kuuluva dialoginen ja sielunhoidollinen kohtaaminen jää kokonaan tapahtumatta. Ihmiselle ilmoitetaan, että synnit ovat poissa, mutta kaikenlainen ohjaus, kanssakulkeminen ja uusien polkujen avaaminen jäävät pois. Absoluutio-ale enemmän puoskaroi kuin parantaa, ja se pilkkaa vakavasti tehtyä sielunhoitoa ja yksityisriippä. ✕

TAAKKARUKOUS

JOHDANTOSANAT

Jatkuvasti muuttuvassa elämän virrassa, kaiken menetyksen ja uusien elämän lahjojen keskellä Jumala on maailmaamme koossa pitävä voima.

Kun me tulemme Hänen kasvojensa eteen, me saamme katella sitä kirkkautta, joka Hänen valtakunnastaan säteilee, Hänen eteensä saamme myös laskea taakkamme, katsoa hetken kaikkea sitä mikä on meissä totta nyt.

Sinun käsiisi jätän kaiken sen pelon ja ahdistuksen mitä maailmassa ja itsessäni on, kaiken sen ihmiskunnan julmuuden ja välinpitämättömyyden, josta olen osallinen.

Älä jätä meitä. Anna tahtoa tehdä rakkauden valintoja.

Sinun käsiisi jätän sen surun mitä kannan kaikesta mitä olen menettänyt ja mitä vaille olen jäänyt.

Sinun käsiisi jätän myös vihan ja katkeruuden, jota elämä toisten kanssa on tuonut, anna sen muuttua voimaksi kohti parempaa. Anna sovinnon lahja.

Sinun käsiisi jätän omat erehdykseni ja huonot valintani, kaiken sen mitä kadun ja millä olen vahingoittanut toisia ja itseäni.

Sinun käsiisi jätän epäonnistumiseni, sen mitä yritin, mutta mitä en saavuttanut.

Sinun käsiisi jätän kaiken häpeän tunteen, mitä elämä minuun on lyönyt.

Jokaisesta ilon ja levon kokemuksesta, kaikesta osakseni tulleet ystävyystunteet, hyvydestä ja kauneudesta, jokaisesta rakkauden tunteesta kiitän Sinua.

(Liisa Tuovinen)

”CENTRAL THINGS”

Jumalanpalveluksen ytimessä

30.9.2016
Kirkon talo
Eteläranta 8
Helsinki

Tervetuloa jumalanpalveluselämän syksyiseen ”starttipäivään” pohtimaan, mikä messussa on keskeistä. Vierailevina luennoitsijoina saamme kuulla professoreita Gordon Lathrop ja Gail Ramshaw. Seminaarin luennot pidetään englanniksi, mutta keskustelut käydään suomeksi. Päivä on osallistujille maksuton. Ilmoittautuminen tarvitaan kahvitarjoilujen vuoksi.

OHJELMA (alustava)

09.00 Kahvitarjoilu

09.30 Aamurukous

09.45 Interpreting the Bible in Liturgy and Preaching, professori **Gordon Lathrop**. Luento englanniksi, keskustelu sen jälkeen suomeksi.

10.45 Tauko

11.00 The Language of Prayer, professori **Gail Ramshaw**. Luento englanniksi, keskustelu sen jälkeen suomeksi.

12.00 Lounas (omakustanteinen)

13.30 Messu ELCA:n käsikirjan mukaan jossain lähellä olevassa kirkossa

14.30 Iltapäiväkahvit Kirkon talossa

14.45 Kysymyksiä ja vastauksia

15.45 Seminaarin päätös

Seminaarin järjestäjä: Kirkkohallitus/KJY

Lisätiedot: Terhi Paananen, terhi.paananen@evl.fi

puh. 050 3019268

Ilmoittautuminen Kirkon koulutuskalenterin kautta

<http://bit.ly/1KujuSk>

JUMALANPALVELUKSEN KESKEISET ASIAT

Luterilaiset professorit Gordon Lathrop ja Gail Ramshaw tunnetaan laajasta julkaisutoiminnastaan ja toiminnasta ekumeenisissa järjestöissä ja neuvotteluissa.

TERHI PAANANEN

Asiantuntija, jumalanpalvelus ja hengellinen elämä, Kirkkohallitus

Siihen nähden mitä kaikkea luterilaiset **Gordon Lathrop** ja **Gail Ramshaw** ovat viime vuosikymmeninä tehneet kirkkojen jumalanpalveluselämän eteen, heidät tunnetaan Suomessa varsin huonosti. Molemmat ovat jääneet hiljattain eläkkeelle opetustyöstä: Gordon Lathrop toimi viimeksi liturgian professorina Philadelphian luterilaisessa teologisessa seminaarissa ja vierailevana professorissa Yalen

yliopistossa. Gail Ramshaw puolestaan toimi uskonnon professorina La Salle -yliopistossa Philadelphiassa. Kumminkin tunnetaan laajasta julkaisutoiminnastaan ja toiminnasta ekumeenisissa järjestöissä ja neuvotteluissa.

Gordon Lathrop: ”Keskeiset asiat vahvemmin esille”

Gordon Lathrop on Amerikan luterilaisen kirkon (Evangelical Lutheran Church in America, ELCA) pappi. Hän on julkaissut monia ju-

malanpalvelusta, Raamattua ja eklesiologiaa käsitteleviä kirjoja. Hänen viimeisin kirjansa vuodelta 2012 käsittelee evankeliumitekstejä jumalanpalveluskontekstissa, *Four Gospels on Sunday: The New Testament and the Reform of Christian Worship*.

Jumalanpalveluksen uudistaminen on lähellä Lathropin sydäntä, ja hän olikin vahvasti mukana mm. ELCA:n vuoden 2006 käsikirjauudistuksessa. Lathropin panosta ekumeenisen jumalanpalveluskeskuste-

lun alueella ei voi liikaa painottaa. Hän on toiminut mm. ekumeenisen ja kansainvälisen Societas Liturgican puheenjohtajana. Sen lisäksi hän on toiminut aktiivisesti North American Academy of Liturgyssä, joka kokoaa vuosittain noin 300 liturgiasta ja jumalanpalveluksesta kiinnostunutta tutkijaa ja kehittäjää keskustelemaan yhdessä. Samanlainen verkosto, nimellä Leiturgia, on toiminut Pohjoismaissa vuodesta 2005.

Jumalanpalveluselämän kehittäminen ja uudistaminen on johtanut Lathropin pohtimaan myös jumalanpalveluksen suhdetta ympäröivään kulttuuriin. Messua ei vietetä tyhjiössä vaan aina ihmisten kanssa. Ihmiset tuovat messuun oman kulttuurinsa. Liturgian ja kulttuurin suhde onkin yksi Lathropille mieluisia luennointiaihe. Hän oli mukana jo 1990-luvulla valmistelemassa Luterilaisen maailmanliiton nk. Nairobien julkilausumaa jumalanpalveluksesta ja kulttuurista (Nairobi Statement on Worship and Culture), joka juuri nyt monikulttuuristuvassa Suomessa voi antaa eväitä jumalanpalveluksen kehittämiseen.

Gordon Lathrop on promovoitu Helsingin yliopiston kunniatohtoriksi vuonna 2011. Siinä yhteydessä hän sanoi verkkolehti Selebrantin haastattelussa:

– Jokaisen liturgiasta välittävän päämääränä pitäisi olla näiden keskeisten asioiden tekeminen keskeisemmiksi. Tehkää keskeiset asiat vahvimiksi, kokoontumisemme syyksi! Opettakaa niistä! Niiden ympärille me kokoonnumme ja ne antavat meille ykseyden mahdollisuuden. (Selebranti 1/2012)

”

MESSUA EI VIETETÄ TYHJIÖSSÄ VAAN AINA IHMISTEN KANSSA.

Gail Ramshaw: ”Mitä kielikuvia voisimme käyttää rukouksissamme?”

Gail Ramshaw tunnetaan vauhdikkaana luennoitsijana ja terävänä kirjoittajana. Hän on toiminut liturgisen kielen asiantuntijana niin ELCA:ssa kuin Vatikaanissa ja hänen kirjoittamiaan rukouksia on julkaistu mm. Islannissa, Ruotsissa ja Japanissa. Hänen kirjansa käsittelevät inklusiivisuutta (God Beyond Gender, 1995), Raamatun kielikuvia (Treasures Old and New – Images in the Lectionary, 2002) ja kristillisessä jumalanpalveluksessa esiintyvää symboliikkaa (Christian Worship: 100,000 Sundays of Symbols and Rituals, 2009).

Luennoissaan hän saattaa kyseenalaistaa vanhoja tottumuksia, vaikka tietää siten herättävänsä keskustelua.

– Jos joku muinainen kirjoittaja kutsui Jumalaa ”Isäksi”, koska kirjoittaja asui miesvaltaisessa kulttuurissa, tarkoittaako se, että tällä vuosituhannella elävien kristittyjenkin tulee kutsua Jumalaa ”Isäksi”? Koko ajan? Mitä muita kielikuvia voisimme käyttää rukouksissamme? hän kysyy.

Gail Ramshaw oli mukana pitkässä työskentelyssä, jossa luotiin maailman laajimmin käytetty evankeliumikirja Revised Common Lec-

tionary. Sitä käyttävät monet luterilaiset, anglikaaniset, episkopaaliset ja reformoidut kirkot Pohjois-Amerikassa, Australiassa ja Filippiineillä. Revised Common Lectionary seuraa läheisesti Katolisen kirkon evankeliumikirjaa ja on lähellä myös Suomen ev.lut. kirkon evankeliumikirjaa. Näin viime vuosikymmenten ekumeenisen työskentelyn seurauksena on syntynyt kirkkovuosi ja evankeliumikirja, joka on lähes yhteinen suurimmalle osalle maailman kristittyjä.

Gordon Lathrop ja Gail Ramshaw ovat aviopari. He asuvat Arlingtonissa, Virginiassa USAssa ja ovat siellä luterilaisen seurakunnan jäseniä. ✕

Gordon Lathrop ja Gail Ramshaw Suomessa

- ti 27.9. Kuopion hiippakunnan synodaalikokous
- ke 28.9. Lapuan hiippakunnan synodaalikokous
- pe 30.9. seminaari Helsingissä, Kirkon talo, Eteläranta 9. Avoin kaikille.
- ma 3.10. vierailuluento Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa

Eläkeläiskanttorin hajanaisia mietteitä

SIRKKA ROUHIAINEN
Anttola

Jäin eläkkeelle helmikuun alussa 2013, eli olen kolme vuotta opetellut eläkkeellä oloa. Eipä se paljon ole opeteltua vaatinut. Valmistauduin eläkkeelle lähtöön hyvissä ajoin, kävin vähitellen läpi kaikki kolmenkymmenen vuoden aikana kertyneet paperit ja nuotit, järjestelin arkistoa ja hävitin tarpeettomia papereita. Niitä olikin yllättävän paljon. Ja todennäköisesti seuraajat toteavat, että paljon enemmänkin

olisi voinut hävittää. Kaiken tämän jälkeen ei ollut vaikeaa palauttaa avaimia, jätin jälkeeni ”puhtaan pöydän”. Ostin itselleni uuden kalenterin, mutta siinä ei ollut muita merkintöjä kuin lasten, lastenlasten, sukulaisten ja ystävien syntymä- ja nimipäivät.

Viimeisenä työssäolovuotenani meillä oli Anttolan seurakunnassa isot juhlat, seurakunnan 140-vuotisjuhlat. Niitä valmistellessa oli työtä, yhteistä suunnittelua, toteutusta ja iloa yhteisestä messusta eli parasta mitä seurakuntatyössä voi kokea. Totean kuten eräs anttolalainen emäntä navetapalon jälkeen, kun naapurit tulivat talkoisiin – kuka sammutustöihin, kuka talkookahvien keittoon – ”että tuntuu siltä kuin kaikki puhaltaisivat yhteen hiileen.” Sitä yhteen hiileen puhaltamista, yhdessä tekemistä jäin eläkkeelle lähtiessä kaipaamaan.

Vuoden 2013 alusta Anttolan toiminnallisesti itsenäisestä seurakunnasta osana Mikkelin seurakuntayhtymää tuli yksi Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan alue-

seurakunta. Kanttorin virka ei ollut heti avoinna eikä siihen näin ollen saatu seuraajaa. Kanttorin tehtäviä hoiti kuka milloinkin. Ehkä kaikin vaikeinta eläkkeelle jäämisessä oli seurata, miten lapsikuoro-toiminta loppui, muskarilla ei ollut vetäjää ja kirkkokuorokin kokoon-tui hyvin satunnaisesti. Onneksi nyt alue seurakunnassamme on vakituinen aluekappalainen ja kanttori.

Vanhoja harrastuksia ja mielenkiintoisia projekteja

Jäimme mieheni (saman seurakunnan kirkkoherra) kanssa eläkkeelle samaan aikaan. Jäimme asumaan Anttolaan. Olimme rakentaneet oman talon ja kesämökkimme-kin on Anttolassa. Lisäksi yksi neljästä lapsestamme asuu paikkakunnalla, ja mummi ja ukki saavat olla avuksi. Lapsenlapsia meillä on kymmenen ja yksi ”bonus-lapsi”.

Minulla ei työssä ollessani ollut mitään ”sitku-suunnitelmia”, joita toteuttaisin eläkkeellä ollessani. Jatkan entisiä harrastuksiani: lukemista, neulomista, vesijumppaa ja orato-

riokuorossa laulamista. Siinä suhteessa siis elämä jatkuu entiseen tapaan.

Elämäni seurakuntalaisena ja eläköityneenä kanttorina sisältyy muutamia mielenkiintoisia projekteja: Muutamana vuonna olen emerituspiispa **Voitto Huotarin** pyynnöstä valinnut Päivän Tun-nussanaan pyhäpäivien virrensä-keistöt. Kanttorin sijaisuuksia olen hoitanut satunnaisesti. Nuorin tyt-täremme perheineen asuu Sveit-sissä, ja käymme siellä muutaman kerran vuodessa. Viime helmi-kuussa siellä käydessämme laulatin pyynnöstä Zürichin suomalaisessa seurakunnassa ”vanhoja virsiä” eli nykyisestä virsikirjastamme siellä asuville suomalaisille rakkaita vir-siä. Erityisesti isänmaan virret toi-vat monille kyneleet silmiin.

Olen pari vuotta ollut vapaaeh-toisena lähetyssihteerinä Antto-lan alue seurakunnassa. Lähetyspi-

rithän toimivat itsenäisesti, mutta kolme kertaa vuodessa järjes-tämme myyjäiset lähetystyön hy-väksi. Yhteistyö on voimaa!

Elämä täynnä pieniä, suuria asioita

Olemme monta kymmentä vuotta olleet partiotoiminnassa aktiivisesti mukana. Tänä vuonna saimme yh-dessä omien partiolaistemme, las-tenlastemme kanssa kerätä Yhteis-vastuun hyväksi.

Seurakuntalaisena olen tykän-nyt käydä kirkossa. Työssä olles-sani kysyin erältä työtoveriltani, oliko hän ollut edellisenä sunnun-taina kirkossa, johon hän tokaisi, että: ”No enhän minä lomalla ol-lessani kirkkoon mene.” Vastaus järkytti ja mietin, miten me (nykyi-set ja jo eläköityneet) työntekijät voimme odottaa seurakuntalaisten tulevan kirkkoon vapaa-ajallaan, jos emme itsekään yhteistä messua

tarvitse. Toivoisinkin seurakun-nan työntekijöiden toimivan ennen kaikkea kirkon arvomaailman ja toiminnan edustajina – aivan niin kuin muiden toimialojen työnteki-jöiden oletetaan tänä päivänä toi-mivan. Uskon työstänsä motivoi-tuneiden ja tarkoituksen löytävien työntekijöiden myös jaksavan pa-remmin. Näin eläkkeelle jäämi-sen ajankohtana voi hyvillä mielin muistella mennyttä työuraa, joka oli enemmän kuin pelkkä työ.

Nyt eläkkeellä ollessa mietin, mikä on minun tehtäväni tässä elä-mässä, tarvitaanko minua, olenko tärkeä? Eläkeläisen elämä on täynnä pieniä, suuria asioita. Kii-rettä ei ole. Hidastumista esiin-tyy. Olen kiitollinen menneistä työ-vuosista kanttorin virassa. Ehkä niitä kaikkein tärkeimpiä asioita elämän tässä vaiheessa ovat lasten-lasten toiveet: mummin omenasose ja ukin muikut! ✕

Yhteen hiileen puhaltamista,
yhdessä tekemistä jäin eläkkeelle
lähtiessä kaipaamaan.

ME OLEMME MUUKALAISIA KAIKKI

ANTTI KURKOLA
SEURAKUNTAPASTORI, VIHDIIN
SEURAKUNTA

Muukalaisuus on Raamatun pysyvä teema, joka nähdään paitsi sosiaalisena myös hengellisenä ilmiönä.

Kaikuja muukalaisuudesta voidaan kuulla jo Raamatun alkulehdillä, ja Genesiksen patriarkkakertomusten myötä muukalaisuudesta tulee yksi Raamatun pysyvä teema: nä-länhädän liikkeelle sysäämä Abram vaeltaa asumaan Egyptiin muukalaisena (Gen. 12:10). Aabrahamin kutsu ja lähtö kotiseudultaan vieraaseen maahan muodostaa taustan, jota vasten Israelin kansan ja myöhemmin uuden liiton seurakunnan identiteettiä peilataan (Gen. 17:1-8; Ps 39:13; Hepr. 11:8-10).

Muukalainen keskuudessanne

Professori **Gerhard von Radin** (1901-1971) mukaan Deuteronomiumin lainsäädäntö (Deut. 12-16) on ”joka suhteessa Vanhan testamentin keskus”. Laki määrittää muukalaiselle aseman ja takaa hänelle tiettyjä oikeuksia: muukalaiset saavat osansa kymmenyksistä (14:28-29; 26:12-13), ja viljan, oliivien ja viinin korjuussa on tähteet jätettävä heille (24:19-22). Muukalaisilta ei saa myöskään viedä heidän oikeuksiaan (24:17).

Jumalan rakkaus ei rajaudu vain heihin, joiden kanssa on solmittu

liitto: ”Herra, teidän Jumalanne - rakastaa muukalaista ja ruokkii ja vaatettaa hänet. Samoin tulee myös teidän rakastaa muukalaista; olettehan itsekkin olleet muukalaisina Egyptissä” (Deut. 10:17-19).

Pappiskirjan Pyhyyslaki (Lev. 17-26) käsittelee muukalaista Israelin kultillisen puhtauden takaamisen näkökulmasta. Muukalaiset elävät israelilaisten keskuudessa, mutta heitä ei nähdä osana Israelin kansaa (esim. 17:8, 10; 22:18). Näin muukalainen saa oman, erillisen paikan osana Israelin yhteisöä. Laki antaa muukalaiselle merkittävän aseman kansan rinnalla: ”Kun

maahanne tulee muukalaisia asumaan keskuudessanne, älkää sortako heitä. Kohdelkaa joukossanne asuvia siirtolaisia ikään kuin he olisivat heimolaisianne ja rakastakaa heitä kuin itseänne, sillä te olette itsekkin olleet muukalaisina Egyptissä. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.” (Lev. 19:33-34).

Muukalaisuuden teema saa Pyhyyslaissa uuden ulottuvuuden, kun Jumala kutsuu Israelilaisia muukalaisiksi: ”...sillä maa on minun ja te olette ikään kuin siirtolaisia ja muukalaisia.” (Lev. 25:23) Israelin kansa elää riippuvuussuhteessa Jumalaansa.

On arveltu, että Vähä-Aasiassa evankeliumin ensimmäisenä vastaanottaneet olivat maahanmuuttajia.

Poikkeava suhtautuminen

”Kirottu on jokainen, joka riistää muukalaiselta, orvolta tai leskeltä hänen oikeutensa.” (5. Moos. 27:19) Pentateukin lain muukalaiselle taakaamat oikeudet olivat poikkeuksellisia omassa historiallisessa kulttuuriympäristössään. Ympäröivistä Lähi-idän kulttuureista ei löydy Pentateukin muukalaisen oikeudellisen aseman tunnustavalle laille vastaava ilmiötä. Muukalaisiin suhtauduttiin yleensä vihamielisesti. Myös Vanha testamentti jakaa kulttuuriympäristönsä epäilevän ja kriittisen asenteen muukalaisiin, mikä ilmenee erityisesti profeettakirjallisuudessa (Jes. 1:7; 62:8; Hes. 7:21; 11:9; Joel. 4:17).

Toiseutta ei kuitenkaan välttämättä nähty Israelissa uhkana. Vanhassa testamentissa muukalaista ei kohdella vihollisena. Kirjoitukset motivoivat lukijoitaan muukalaisten

lempeään kohteluun rinnastamalla heidät Jumalan kansaan: ”Samoin tulee myös teidän rakastaa muukalaista; olettehan itsekkin olleet muukalaisina Egyptissä.” (Deut. 10,19)

Hengellinen vertauskuva

Muukalaisuus esiintyy Vanhassa testamentissa myös vertauskuvallisessa merkityksessä. Israelin kansa seisoo muukalaisena Jahven edessä: ”Me olemme edessäsi vieraita ja muukalaisia niin kuin isämmekin olivat.” (1. Aik. 29:15) Myös psalminkirjoittaja kaipaa apua Herralta ja kuvailee itseään muukalaiseksi, isänsä lailla kodittomaksi, joka etsii turvaa Jumalan luota (Ps. 39:13). Israelin kansan Egyptin (Ex. 23:9) ja patriarkkojen muukalaisuuskokemukset (Gen. 12–50) ovat perustavia alkukertomuksia, joita vasten Israelin asema muukalaisena Jahven edessä tai maan päällä nähdään.

Samalla alun perin sosiaalista merkitystä kantava muukalaisuuden idea (Deut. 16:11) rikastuu teologisella ulottuvuudella: Israelista tulee muukalainen Jahven edessä.

Uusi testamentti ja Jeesus

Uudessa testamentissa muukalaisuuden teema rajoittuu pääasiassa Heprealaiskirjeeseen ja Ensimmäiseen Pietarin kirjeeseen. Muukalainen tulee toki vastaan sivumennen (esim. Luuk. 17:18; Apt. 10:28), ja Efesolaiskirje (2:14–19) puhuu Kristuksen sovitustyön etnisiä raja-aitoja kumoavasta vaikutuksesta muukalaisuuteen, mutta varsinaisen temaatitiven käsittely rajoittuu kahteen edellä mainittuun Uuden testamentin tekstiin.

Uusi testamentti jatkaa Vanhan testamentin metaforista tulkintaa muukalaisuudesta. Heprealaiskirje vertaa Jumalan kansan maan pääl-

listä elämää Aabrahamin vaellukseen (Hepr. 11:9–10; vrt. Gen. 23:4; 47:7). Kristityt elävät ikään kuin muukalaisina, vailla pysyvää kaupunkia, odottaen tulevaa (Hep. 13:4).

Kahden tulen välissä

Ensimmäinen Pietarin kirje puhuttelee yleisöään muukalaisina, jotka ympäristöstään poikkeavan elämäntapansa ja arvojen vuoksi ovat joutuneet syrjinnän ja vainon kohteeksi (1. Piet. 1:1; 1:17; 2:11). Muukalaisista tulee valittujen yhteisö, joka voi nähdä omassa muukalaisuudessaan yhtäläisyyden Vanhan testamentin Israeliin.

Kirje puhuttelee vastaanottajiaan Jumalan valituiksi, jotka elävät ”hajallaan” (diasporassa) ja ”muukalaisina” (1:1). On arveltu, että Vähä-Aa-

siassa evankeliumin ensimmäisenä vastaanottaneet olivat maahanmuuttajia. Vanhan testamentin patriarkkakertomukset hyvin tunteva kuulijakunta osasi soveltaa kuulemansa omaan kokemukseensa muukalaisuudesta (Ps. 39:13).

Vähä-Aasian kristityt kantavat vastuuta elämästään ensi sijassa Jumalalle, minkä johdosta heidän elämäntapansa ja arvonsa erottavat heidät ympäröivästä maailmasta. Tämän muukalaisuutensa aikana (1. Piet. 1:17) kristittyjen on elettävä tavalla, joka vastaa heidän kutsuaan (1. Piet. 1:18–23) ja herättää kunniotusta ihmisissä ja esivallassa (2:13–17).

Vieraina ja muukalaisina kristityt ovat ikään kuin kahden tulen välissä poikkeavan elämäntyylin johdosta (2:11–12). Niin kuin Abraham joutui harjoittamaan diplomaattisia taitojaan vieraassa

maassa, vieraan kansan keskellä, on kristittyjen elettävä muukalaisina ympäristössä, jolla on erilaiset arvot, tavat ja tottumukset (Gen. 23:4; Ps. 39:13). Kristittyjen uusi elämäntapa ei aina miellyttänyt ulkopuolisia (1. Piet. 4:3–4). Näin heidän haasteeksi muodostuu oman identiteetin säilyttäminen ja vastauksen antaminen ulkoapäin tuleviin monenlaisiin haasteisiin ja odotuksiin (1. Piet. 3:13–17; 4:12–15).

Viimeisellä tuomiolla

Uuden testamentin ehkä järjestyttävvin kuvaus muukalaisuudesta esiintyy Matteuksen evankeliumissa (Matt. 25:35). Viimeisellä tuomiolla Ihmisen Poika samastuu muukalaisen ja kodittoman (ksenos) osaan: ”Minun oli nälkä, ja te annoitte minulle ruokaa. Minun oli jano, ja te annoitte minulle juotavaa. Minä olin koditon, ja te otitte minut luoksenne.” ✕

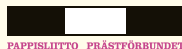

KIRKON AKATEEMISET –
KYRKANS AKADEMIKER AKI R.Y.
Perustettu 25.1.2001

AKIn toimisto
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki Avoimna arkisin klo 9-15 Puh. (09) 4270 1503,
toimisto@akiliitot.fi www.akiliitot.fi

**Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät kysymykset
osoitteeseen edunvalvontaa@akiliitot.fi**

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
Finlands kyrkas prästförbund R.y.
www.pappisliitto.fi, pappisliitto@akiliitot.fi
Perustettu 14.1.1918

**Puheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja, Pappisliitto**
Eija Nivala
Alavieskan seurakunnan
kirkkoherra, TM
Puh. (08) 4309 602 | GSM 050 5762 110
eija.nivala@evl.fi

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO
Finlands Kantor-organistförbund r.y.
www.skul.fi, kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

**Varapuheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja, Kanttori-urkuriliitto**
Eero Annala
Keravan seurakunnan
A-kanttori, MuM
Puh. 0400 378 048,
eero.annala@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Jussi Junni, pastori,
TM, PsK
Puh. (09) 4270 1507
GSM. 044 744 7041
jussi.junni@akiliitot.fi
Yleishallinto,
neuvottelutoiminta,
edunvalvonta,
palvelussuhdeneuvonta

ASiantuntijat

Vesa Engström, teol.yo
Puh. (09) 4270 1501
GSM 050 597 5231
vesa.engstrom@akiliitot.fi

AKIn opiskelijatyö,
neuvonta opiskelijoiden
harjoittelu-, mentorointi- ja
työllistymiskysymyksissä

TOIMISTOSIHTTEERIT

Tuija Kukkonen,
yo-merkonomi
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@
akiliitot.fi

Jäsenyysasiat,
alaosastot,
luottamusmiesskurssit

APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Merja Laaksamo,
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1506
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@
akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja,
AKIn viestintä,
Pappisliiton hallinto,
opintomatkat, pappien
ammattilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

LAKIMIES

Maarit Laurikainen,
OTM, KTM
Puh. (09) 4270 1502
GSM 050 518 3664
maarit.laurikainen@
akiliitot.fi

Palvelussuhdeneuvonta,
luottamusmiestoiminnan
koordinointi,
koulutustehtävät

Annukka Ruusula,
kanttori, MuM
Puh. (09) 4270 1505
GSM 044 744 7040
annukka.ruusula@akiliitot.fi

AKIn alaostotoiminta,
Kanttori-urkuriliiton
hallinto, kanttorien
ammattilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

**JOHDON ASSISTENTTI
Tuula Anttonen**,
HSO-sihtteeri
Puh. (09) 4270 1513
tuula.anttonen@akiliitot.fi

AKI-hallinnon ja johdon
assistentti, Pappisliiton
hallintoelinten
pöytäkirjanpitäjä, matka-
ja kokousjärjestelyt,
Internet-kotisivut

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

Cruxin toimitussihtteeri,
jäsenyysasiat,
opintomatkat

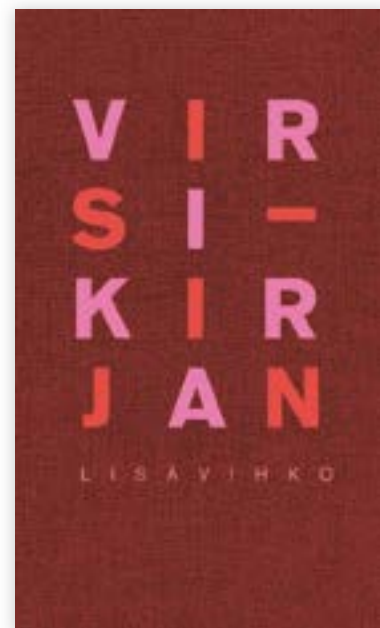
Anne Taanila
Puh. (09) 4270 1517
anne.taanila@akiliitot.fi
Kirjanpito ja
maksuliikenne

Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erko
Asemamiehenkatu 2 C, 00520 Helsinki
Puh. (09) 7206 4343 ma ja to klo 12-15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

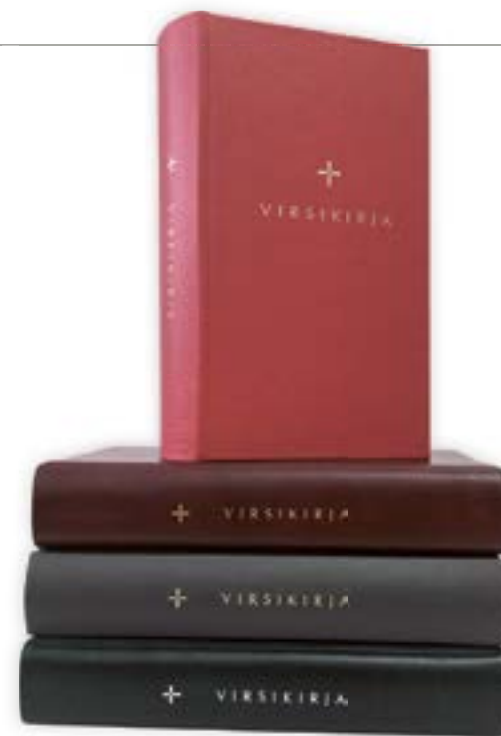
Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:
Arkisin klo 10-16 Eversheds Asianajotoimisto Oy
Puh. 010 684 1300. Mainitse minkä liiton jäsen olet ja
jäsennumerosi.

VIRSIKIRJAN LISÄVIHKO ON ILMESTYNYT!

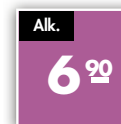
79 UUTTA VIRTÄ
– TUTUSTU
ENSIMMÄISTEN
JOUKOSSA
UUSIIN VIRSIIN

Virsikirjan lisäviikko 2016

Vuosi 2016 tuo virsikirjaan 79 uutta virttä. Lisäviikkojen
käyttöönottajuhla seurakunnissa on adventtina 2016,
mutta nyt tilaamalla saat kirjat heti. Nuotit ja sointu-
merkinnät. Koko 115 x 199 mm, n. 200 sivua.

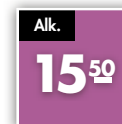
8,50 (9,90)
väh. 50 kpl **7,90**
väh. 300 kpl **7,50**
väh. 600 kpl **6,90**

Kirkkovirsikirja

Kaksi kestävää, helposti puhdistettavaa kansimateriaalia,
neljä väriä. Kirkkonkuva- ja tekstipainatus mahdollinen kanteen.
Koko 115 x 199 mm.

19,90 (24,50)
väh. 50 kpl **18,50**
väh. 300 kpl **17,50**
väh. 600 kpl **15,50**

Taskuvirsikirjat

(96 x 140 mm) sisältävät
nuotit, soinnutuksen ja
Katekismuksen.
Ilmestyy kesäkuussa
2016.

Sacrumissa on yli 1000
kirkkonkuvalaattaa kirkoista
ympäri Suomen.
Laatoilla voidaan räätälöidä
Raamatut, virsikirjat, kirkko-
kansiot, kalenterit ja muut
kirjat nopeasti ja joustavasti.
Myös uusia laattoja tehdään
nopeasti tarpeen mukaan.

MEILLE ON TÄRKEINTÄ ETTÄ LÄHDET LIIKKEELLE. JOS ET TIEDÄ MITEN, ANNA MEIDÄN AUTTAA.*

*Yli 8000 aikuista on löytänyt liikunnan riemun kanssamme, haluaisimme että sinä olisit tänä vuonna yksi heistä.

Aikuisten 1.askel-hyvinvointijakso tarjoaa mahdollisuuden omien voimavarojen kartoittamiseen, kuuntelet itseäsi ja kehoasi.

Luonto, lepo ja liikunta ovat elementteinä liikkeelle lähdössä. Irrottaudut miettimään, mitkä voivat olla ensimmäisiä askeleita omaan hyvään arkeen ja kokonaisvaltaiseen elämänhallintaan.

Tutustu ja hae jaksoille osoitteessa pht.fi